

Ti xroon chr'éhen Pablo ti sin

Romanos

**Ch'in Pablo ikjin xroon
k'uáyéhe ti nínko Roma**

1 ¹Janhan Pablo ikjian ti xroon i, janhan t'ahá ixra Jesucristo kixin Díos kjueyána kixin sit'ahá ch'an ixra tsjàkua ti itan jína tsaáxini.

²Ti itan i tsíchronka Díos senó éxi nixja ti xroon nixjaxin ti sin tsíchronka itén ch'an ósé. ³Tíhi mé chronka nkexrín itjen Ìnchéni Jesucristo Xjeen Díos. Jehe ch'an mé tsík'óna ch'an chojni la k'uaxrjeníxin ch'an ti sin tsík'axrjeníxin ti rey David. ⁴Ti kjuachaxin ijíé kuènté Nchakuén Díos imá tjóá mé kjuakoxin kixin Jesucristo mé chaxín Xjeen Díos kixin ó xechón ch'an.

⁵Kjuasáye Jesucristo la k'uáyéheni kjuachaxin kixin sátsjichronkani ti itén ch'an kixin kaín chojni chjasintajni, chrókuinkáchónki sin ch'an la ko chrókuitekaon sin.

⁶Jahara kjaxin k'uéchonhñara Díos, andá Díos kjueyá ti jahara kixin chrókuitekáonra Jesucristo.

⁷Janhan ikjian ti xroon i chr'ahánra kaínra tjejora chjasin Roma. Díos tjuahara la ko kjueyára kixin tjóá chrók'uejora. It'éni Díos la ko Ìnchéni Jesucristo sintañaora la ko tsotjáhara ch'an kjuaxróxin.

**Pablo tjinkaon tsitsjehe
ti chjasin Roma**

⁸Sao tjahá Díos kjuasáya kjuachaxín Jesucristo kixin ti jahara, kixin nkuíxín chjasintajni nixja sin nkexrín tinkachónkira Díos. ⁹Janhan t'ahá ixra Díos kaín asená kixin xrjanká ti itan jína kuènté Xjeen ch'an. Díos mé nohe kixin xráxín xráxinkaoan ti jahara ti ó nixjahá ch'an.

¹⁰Xráxín tjáncháhá Díos kixin, ti chrókjuajon ch'an kjuachaxin, la chrókjuasántsjahára.

¹¹Mé xíkaha tjínkəon chrókjuasántsjahára kixin chrókjuinkitsa ti jahara kixin chrók'uitjára nkexrín antsí ndoa chrók'uejora. ¹²Mé xíkaha tsocháhara la ko tsochàna kixin nkokəa tinkáchónkini Ìnchéni, jahara la ko janhan.

¹³*Kíchóni, tjínkaon chrókónohara kixin nchónhña ñao kjuénkayáxian chrókjuasántsahára, kjánchó naxa xitjahya tsjasán. Tjínkaon chrókjuasán kixin chrókjuít'a ixra kuènté Ìnchéni kixin chrókjuácha nchónhña chojni chrókuinkáchónki Díos ti tjejora, éxi ti kjuácha kjuínkítsa itsjé chojni íso chjasin ti naxa chónhña sin Díos. ¹⁴Ticháxin tsjákohá kaín chojni, á sin griego la o jehya sin griego o á chojni nohe o chojni noehña. ¹⁵Mé xíkaha tóxakona chrókjuasán chrókjuákohara ti itan tsaáxinra jahara tjejora chjasin Roma.

**Ti kjuachaxin kuènté
ti itan jína**

¹⁶*Tósuañahña xrjanká ti itan jína kixin tíha chóna kjuachaxin kuènté Díos chrókuaáxin kaín ti chojni chrókuitekaon, mé saoxín ti sin judío la ko kjaxin ti sin jehya judío. ¹⁷*Kixin ti itan jína kuènté Díos tjakuexin ti jeheni kixin Díos t'íkon ch'an kixin tjóá ti sin tinkáchónki Jesucristo. Éxi ndáchro ti xroon itén Díos: “Ti nkexro kótjóá kixin kuitekaon Díos mé tíha ts'ejóchónxin sin.”

Ti ijie chóna chojni

¹⁸Díos itjen nkaya nkajní mé tjakoxin kixin imá

nínkakohen ch'an ti sin tjasin ijie, la nchekjasóte ch'an ti sin tjenkayáxin ti nkehe jínahña kixin t'inkákonhen sin kixin chrókónohe chojni ti nkehe chaxín jína. ¹⁹Jehe sin ó nohe sin jína nkexrín itjen Díos kixin jehe ch'an kjuakohe ch'an ti jehe sin. ²⁰Kjónté t'ikonhñani Díos, la noexíni ti kjuachaxin kuènté ch'an kixin ti nkehe kjuích'éna ch'an. Kixin ti k'óna ti chjasintajni kónoxín kixin jehó ch'an mé Díos t'etoan la ko chóna ch'an kjuachaxin nkochríxín. Andá ti sin jínahña xitjahya tsondáchro sin kixin noehña sin tíha. ²¹*Kjónté nohe sin kixin itjen Díos, la tjikosayéhya sin ch'an éxi ijnko nkexro t'etoan, la ko chjéhya sin ch'an kjuasáya. La sákjuichroexin sin ti nkehe tjenkayáxin sin ninkehó sínkíhya, la kólontí sin, tjejó sin ti sítie. ²²Ndáchro sin kixin imá nohe sin, kjánchó imá lontí sin. ²³*La ó kjuinkí sin ti nkehe tjenkayáxin sin la í chjéhya sin kjuasáya ti Díos itjen nkochríxín. La kjuikosáyehe sin ti nkehe tsíkjanõña tsík'óna éxi chojni it'en la ko tsjehe éxi koxroxé, konche la ko iko chóna noó toté. ²⁴Méxra Díos la kuítóhe ti jehe sin kixin sich'e sin ti nkehe jínahña tjenkayáxin sin, ndá xíkaha ch'ehe sin kícho sin ijnko

nkehe kjuatosuéhe. ²⁵Kixin jehe sin kuítékakohnña sin ti nkehe chaxín kuènté Díos, la kuitekaon sin ti kjuach'ia. Kjuích'éna sin díos kuènté sin ti nkehe tsíkjich'éna Díos, la kjuikosáyehya sin ti Díos kjuích'éna kaín nkehe. Ti nkexro t'áyéhe kaín kjuasàya nkochrín. Mé xíkaha tsohen.

²⁶Mé xíkaha Díos kuítóhe ti jehe sin kixin chrókjuích'e sin ti nkehe chrókósuèxín sin. La ti chojnichjin la nkokón ichjin sin kóxríhín kícho sin. ²⁷La kjaxin ti chojnindoa la kuítóhe sin ti chojnichjin la tjinkaon sin ti nkehe nduáhya. La nkokón ndoa sin chóna kícho sin la tjasin sin ijie chrókósuèxín sin. Mé xíkaha ijie la tsjasóte ti ntoe sin kixin ti ijie kjuasin sin.

²⁸Méxra tjinkakohnña sin chrórxaxinkaon sin Díos, ndá jehe ch'an kuítóhe ch'an ti jehe sin kixin xíkaha kjuénkayáxin sin ti nkehe jínahña la ko ich'e sin ti nkehe nduáhya chrókjuich'ehya sin. ²⁹Nchónhña ijie chóna sin, la xíkaha ich'e sin ti nkehe nduáhya, takja sin íjnko chojnichjin jehya ichjién sin, la ko kaín nkehe náxrjónhña ich'e sin, tjinkaon sin jehó sin tsochóna sin itsjé nkehe, chjio sin, la ko tjinkaon sin chrók'óná sin kícho sin, itje sin kjuanínkaon, la ch'ia sin la ko chjinoxíhin sin la ko

xriko sin kjuach'ia. ³⁰T'ántaxíhjn kícho sin la nínkakohen sin Díos, la tjinkaon sin jehó sin chrók'uetóan sin, la imá ihnke sin, la ko jehó sin ch'éna sin nkehe jínahña tjasixín chojni ijie, la ko tjikosayéhya sin it'é sin la ko ñé sin. ³¹Tienxínhña sin la nchexiteyáhya sin ti nkehe nixja sin, la ko tjeuhya kícho sin, la ko tikonoéhña kícho sin. ³²Jehe sin ó nohe sin jína nkexrín k'uetóan Díos, la ó nohe sin kixin ti ijie kjuasin sin chrók'uenxín sin, la kjónté xíkaha la naxa tjasin sin ijie, la kjaxin chéhe sin t'ikon sin ti íso chojni tjasin ijie.

Díos nchekitoxén ti ijie tjasin chojni

2 ¹*Jahara tjénkayáxinra tjánchíara ijie íso chojni, kjánchó ti nkokón ti ijie tjásinra, jla kohya nkehe tsjaxíra!, kixin ti tjéyára ijie íso chojni la tsjasótera kjaxinra kixin jahara nkokón ti ijie ich'era. ²Ó noheni kixin Díos la ndoa nchekitoxén ti ijie ti ó nchekjasóte ch'an ti sin tjasin ijie. ³Jahara, la t'ékara ijie íso chojni, kjánchó jahara kjaxin xíkaha ti ijie tjásinra. ¿Á tjénkayáxinra kixin tsjachara tsinkehéra Díos ti ó sinchekjasótiara ch'an ní? ⁴Díos la imá jína tjakoxin kixin tjechóhen ch'an, naxa nínkakuanhñara ch'an. Andá jahara, ¿á kjoniehéra^a ch'an kixin

^a 2:4 *kjoniehéra* menospreciar
2:1: Mt. 7:1; Lc. 6:37.

tiénxinhñara kixin imá tjuahára ch'an ní? Xíkaha tjokahya nínkaon ch'an kixin tjinkaon ch'an kixin chrókuítóhéra ti nkehe jínahña tjénkayáxinra. ⁵Kjánchó jahara la imá icha asánra, la tjinkákonhñara chrókuítóhéra ti nkehe nduáhya tjénkayáxinra. Méxra antsí nchek'ánkíra ti ijie kuéntára tsjasótiaxínra ti ñao tsjixixín ti ó tsjakoxín Díos kixin chaxín sinchekjasóte ch'an chojni. ⁶*Ti ñao a la Díos tsjenkehe nkojnko chojni éxi ti ixra kjuích'e sin. ⁷Tsjajon ch'an kjuachón nkochrín ts'áyéhe ti sin kjuích'e ixra jína kixin xíkaha kjuéyá sin ti nkehe náxrjón tjejhya la ko ti kjuachaxin ts'itjáñahña. ⁸Andá sinchekjasóte ch'an kaín ti sin jínahña, tjinkakonhña kuitekaon ti nkehe chaxín, la antsí kóxrñin sin ich'e sin ti nkehe jínahña. ⁹Mé xíkaha tsjasóte kaín ti sin kjuích'e ti nkehe jínahña la kjuaxróxinhña ts'ejó sin, saó ti sin judío la ko kjaxin ti sin jehya sin judío. ¹⁰Andá Díos tsjajon kjuachaxin la ko kjuaxróxin, la ko tsjikosáyehe ch'an kaín ti sin kjuínchexiteyá la ko kjuakoxín ti nkehe jína, saó ti sin judío la ko kjaxin ti sin jehya judío, ¹¹*kixin Díos la t'ikon kixin kaín chojni la nkokón sínkí. ¹²Méxra kaín ti sin tjasin ijie chóntahya sin ti ley k'uáyéhe Moisés la its'en sin kixin ti ijie kjuasin sin, kjónté

chóxinhña sin ti ley. Kjánchó ti sin ó nohe ti ley k'uáyéhe Moisés, ndá naxa tjasin ijie, la ti ley mé tsjanchia ijie tsjasótéxín sin. ¹³Jehya ti sin tihón ti ley ndá chóntahya sin ijie. Náhí. Ti sin nchexiteyá ti nkehe k'uetóan Díos tsjin ti ijie chóna sin. ¹⁴Kixin ti ijnko chojni jehya judío chónhña ti ley ndá asén sin t'axrjenín kixin sich'e sin ti nkehe t'etóan ti ley, kjónté jehya sin k'uáyéhe sin ti ley. ¹⁵Mé xíkaha tjakoxín sin kixin nkaya asén sin chóna sin ti ley la ko asén sin tsjanchankíhi sin á jína tjejó sin o náhí. ¹⁶Ti ó itsi ti ñao tsjixixín, la kjuachaxien Ìnchéni Jesucristo, Díos mé sinchekitóexín kaín ti nkehe imó kjuénkayáxin chojni éxi nixja ti itan jína tjakua janhan.

**Ti sin judío la ko ti ley
k'uáyéhe Moisés**

¹⁷Andá ndáchrora kixin jahara la chojni judíora la titekáonra ti ley tsík'ayéhe Moisés la ko nchehnkerá kixin tinkachónkíra Díos. ¹⁸Ó nohara ti nkehe tjinkaon Díos la ko ti ley ó tjakohara kixin chrókuéyára ti nkehe jína. ¹⁹Ihnkerá kixin jahara mé nohara tsjákohéra ti sin t'ikonhña la ko jahara mé ti xrohi ts'inkaséñaxín ti sin ixri ti ntja sítie, ichrora. ²⁰Ndáchrora kixin nohara tsjákohéra ti sin noehña la ko tsjínkítsara ti sin tienxínhña kixin jahara chontara

ti ley chronka ti kjuaxrexinkaon jína la ko ti nkehe chaxín.

²¹Jahara tjákohe^{ra} íso chojni ndá, ¿nkekuènté tjákoéhyara asánra xíkaha? Jahara tjákohe^{ra} chojni kixin chrókueéhyara sin, ndá jahara, ¿nkekuènté teera?

²²Ti jahara ndáchrora kixin ijnko chojni ó tsíkótehe la í xitjahya tsochón^{ta} íjnko chojnichjin ndá, ¿nkekuènté xíkaha ich'era? Ndáchrora kixin titekákonhñara ti nkehe tsíkjanoña, kjánchó jahara teera ti nkehe tjete síin nkaxehen nínkué sin.

²³Nchehnkera kixin chontara ti ley, ndá chontehyara kjuasàya Díos kixin nchexiteyéhyara éxi t'etoan ti ley. ²⁴*Ndoá ndáchró ti xroon itén Díos: “Ti sin jehya judío la t'ándaxihin sin Díos kixin ti ije tjásinra.”

²⁵Ti chaxín chrókjuinchexiteyára ti ley k'uáyéhe Moisés, la jehya chónkó ti xroye tsíkara. Andá ti nchexiteyéhyara ti ley la éxi tsíkahyara ninkehó xroye xíkaha. ²⁶Andá ti sin tsíkahya ti xroye, la ti tsitekaon sin ti nkehe tsík'etoan Díos, la tjejó sin éxi ó tsíkara sin xroye, kjónté chóntahya sin. ²⁷Andá ti nkexro kuáhyara ti xroye andá nchexiteyá ti ley, mé tsjanchia sin ije kixin jahara kuitekákonhñara, kjónté chontara ti xroon ley la ko kjónté ó tsíkara ti xroye ndá kjuinchexiteyáhyara. ²⁸Kixin

ti ndója ó chontara ti xroye la chaxínhña judíora, la ko ti xroye tsíkara ó la jehya chritaón cuerpo kuèntára ó chróchontara.

²⁹*Náhí. Ti chojni chaxín judío la ticháxin chróchón^{ta} sin ti xroye nkaya asén sin. Jehya ti ley chrók'uetóan kixin xíkaha chrókóhen. Tíha la ijnko nkehe tsjajon Nchakuén Díos. Ti nkexro xíkaha itjen la jehya chojni tsondáchró kixin ndoá tjejó sin; Díos mé tsondáchró tíha.

3 ¹¿Xá nkekuènté kixin imá tje^{to}an ti sin judío la ko xá nkekuènté kixin imá sínkí ti tsíkara sin xroye? ²Chaxín imá tje^{to}an tíhi kixin Díos kjuajon ti itén ch'an saoxín k'uáyéhe ti sin judío. ³Andá, ¿nkehe tsohen ti nkójin ti jehe sin chrókjuinchexiteyáhyara sin? Ti xíkaha la, ¿á chrókjuinchexiteyáhyara Díos ti nkehe tsíndáchró ch'an ní? ⁴*Kjá náhi. Díos la sinchexiteyá kaín ti nkehe tsíndáchró kjónté kaín chojni chrókjuich'ia sin. Ndáchró xroon itén Díos:

Tsondáchró chojni kixin jína ti nkehe ndáchrúa, jaha Díos.

La tsjácha kjónté chojni ts'eka ije ti jaha.

⁵Chaxín kixin ti ije chóntani mé tjákoxin kixin Díos la jína, ¿andá nkehe chróchroni? ¿Á nduáhyara chrókjuich'e Díos kixin chrókjuincheckjasóte ch'an ti jeheni

ní? (Janhan níxja éxi níxja chojni ó.) ⁶Kjá náhí. Kixin ti chrókókehya ijnko nkexro jína ti jehe ch'an, ¿ndá nkexrín chrókjuinchekitoexín ch'an ijíe chojni chjasintajni? ⁷Andá nkojín chojni chróndáchro: "Ti tjinkítsa ti nkehe nduáhya ich'eni kixin xíkaha ántsi ti kjuachaxin kuènté Díos, ¿ndá nkekuènté chrókjuanchia Díos ijíe ti jeheni?" ⁸Ti xíkaha la, ¿á nchoxon chrókjuích'eni ti nkehe jínahña kixin chrókui ti nkehe jína ní? Mé xíkaha iso chojni t'eka ijíe ti jeheni kixin ndáchro sin kixin xíkaha tjakoni; méxra ti sin a la chrókjuasóte sin kixin xíkaha ichro sin.

Kaíni chóntani ijíe

⁹¿Andá nkexrín? Jeheni judfóni la, ¿á ántsi jínani ke ti iso ní? Kjá náhí kixin ó ndáxrjan kixin kaíni, á chojni judfo o náhí, la kaíni nkokón tjasini ijíe.

¹⁰*Ndáchro xroon itén Díos:

Kohya ninkexró chrókjuích'e ti nkehe jína, ni ijnko sin kohya.

¹¹Kohya ninkexró tienxín, kohya ninkexró chrókjueyá Díos.

¹²Kaín chojni kjuíchrde sin la ko kaín chojni sákjuí sin ti ntja jínahña.

Kohya ninkexró chrókjuích'e ti nkehe jína, kohya ni ijnko chojni jína.

¹³*Ti chrókojin isin ti chojni la éxi ijnko tòye tsíkjiixravá chojni tsíxitjehe xíkaha kixin ti ñejen sin ch'iyaxín sin.

La ti ir'ua sin la chóna éxi ti veneno kuènté konche.

¹⁴*Ti ir'ua sin la síkaón nkehe jínahña la ko kjuanínkaon,

¹⁵*la xritinká sin kixin tjinkaon sin chrók'óná sin chojni.

¹⁶Ti nkehe jínahña tjasin sin mé sinchek'itjáña chojni la ko tsjikao ti kjuaxróxinhña

¹⁷la chónhña sin ti ntja tjajon kjuaxróxin,

¹⁸*la ko chrakuenhña sin Díos.

¹⁹Ó noheni kixin ti nkehe ndáchro ti ley la t'etuehen kaín

ti sin tinkáchónki tíhi, kixin

kaín chojni chjasintajni tsotání sin kixin ó nohe sin kixin chóna

sin ijíe la Díos sinchekitoexín ti ijíe sin. ²⁰*Ninkexró tsjachahya

ts'óxika ti ijíe ti jehó nchexiteyá ti ley. Ti ley la jehó tjinkítsa

kixin tsonoexíni kixin chóntani ijíe.

Tsaáni kixin tinkáchónkini Cristo

²¹Méxra jehya ti ley tsaáxini.

Náhí. Ó kónoxín kixin Díos sinchekaá ti jeheni la kjaxin

ti xroon chóna ley la ko ti nkehe níxja ti sin profeta la ó

chrónka xíkaha. ²²*Tsoxika ijíeni kixin titekaoni Jesucristo,

3:10: Sal. 14:1-3; 53:1-3. 3:13 a: Sal. 5:9; b: Sal. 140:3. 3:14: Sal. 10:7.

3:15: Is. 59:7, 8. 3:18: Sal. 36:1. 3:20: Sal. 143:2; Gá. 2:16. 3:22: Gá. 2:16.

mé xikaha sinchekaá Díos kaín ti chojni tsitekaon, kixin t'ikon ch'an kixin nkokón sínkí kaín chojni. ²³Kixin kaín chojni kjuasin ijié la tsjachahya sin ts'ikon sin ti kjuachaxin ijié kuènté Díos chrókuaáxin sin. ²⁴Andá kjuasáye Díos kixin Cristo Jesús k'uenyákohen ti jeheni la xikaha tsoxika ti ijiéni. ²⁵Díos mé ichr'an ch'an Cristo, la kuamá ch'an ti ijiéni, k'uenyákohen ch'an ti jeheni kixin chrókuitekaoni ch'an ndá chrókuaáni. Mé xikaha Díos kjuakoxin kixin ndoá kjuénkayáxin ch'an kixin kónínkakhonhña ch'an, kjónté nchónhña ijié k'uéchóntani senó. ²⁶La kjaxin kjuakoxin Díos kixin jína ch'an kixin naxa tjechóhen ch'an ts'óxika ch'an ijié ti sin tsitekaon Ìnchéni Jesús. ²⁷Andá, ¿nkekuènté chrókjuinchejié aséni? Kixin xitjahya sinchejié asén chojni nkayakon Díos kixin jehya jeheni kjuachani kjuínchexiteyáni ti nkehe k'uetoan ti ley kuènté Moisés, ndá kuaáni. Náhí. Kuaáni kixin titekaoni Ìnchéni. ²⁸Mé xikaha ó noheni kixin tsoxika ti ijiéni kixin titekaoni Díos kixin Díos la tahya kuentá á kjuínchexiteyáni ti nkehe k'uetoan ti ley o náhí. ²⁹¿Á Díos la Díos kuènté ti sin judío ó ní? ¿Á kjaxinhña Díos kuènté ti sin jehya judío ní? Kjá

kjaxin. ³⁰*Kixin kohya ñnko Díos la Díos mé ts'óxika ijiéni kixin tinkáchónkini ch'an la ko tsjehya ch'an á chóntani xroye o náhí. ³¹Andá ti tinkáchónkini Ìnchéni la, ¿á sínkíhya ti ley ní? Kjá naxa sínkí. Ti titekaoni Díos mé xikaha tjakoxini kixin imá sínkí ti ley.

Ti nkehe kjuakoxin Abraham

4 ¹Tsjenkayáxini nkexrín k'uat sínka Abraham, ti nkexro k'uaxrjeníxini ósé. ²Ti chaxín chróxika ijié Abraham kixin ti ixra jína kjuích'e ch'an ndá chrókóhnke ch'an, kjánchó Díos chrók'uikon kixin nduáhya tíhi. ³*Andá ndáchro ti xroon itén Díos: “Abraham kuitekaon Díos ndá táha kuaáxin ch'an la xika ti ijié ch'an.” ⁴Méxra ti nkojín nkexro ich'e ixra la jehya k'uáyehékoá sin ti nkehe kjuacha sin. Náhí. Xenkehe sin ti ixra kjuích'e sin. ⁵Andá ti nkojín chojni kjuích'ehya ninkehó ixra kjánchó kuitekaon sin Díos, ti nkexro ts'óxika ti ijié sin, la ti kuitekaon sin mé ts'ikon Díos éxi ixra jína kjuích'e sin. ⁶Kjaxin ndáchro David kixin náxrjón ti nkexro xika ijié kixin Díos kuáhya kuentá ti ijié tsíkjasin sin. ⁷*Ndáchro David: Náxrjón tjejó ti nkexro kjuíncheñao Díos kixin kjónté nkehe nduáhya kjuích'e sin, la Díos k'óxika ti ijié sin.

⁸ Náxrjón tjejó ti nkexro kuáhya kuentá Díos ti ijie k'uéchón^{ta} sin.

⁹ ¿Á jehó ti sin ikuá xroye ó sincheño Díos ní, o á kjaxin ti sin chóntahya xroye? Kixin ó chrónkani kixin Díos la kuikonoéhe ch'an Abraham kixin kuitekaon ch'an la táha xika ti ijie ch'an. ¹⁰ Andá, ¿nkesá tsíkjincheño Díos Abraham? ¿Á ti ó kjuixin tsíka ch'an xroye ní, o ti naxa náhí? Kjá ti naxa náhí, la sao kjuíncheño Díos Abraham, ¹¹ *ndá chr'éxin Abraham ikuá ti xroye éxi ijnko sello kjuakoxin kixin Díos k'óxika ti ijie ch'an kixin kuinkáchónki ch'an Díos. Ndá xikaha k'óna Abraham it'é kaín ti chojni titekaon Díos, kjónté chojni tsíkahya xroye. ¹² La Abraham mé kjaxin it'é kaín ti sin tsíka xroye, kjánchó jehó ti sin titekaon Díos éxi kuitekaon ch'an, kjónté naxa tsíkahya ch'an xroye.

Ti nkehe tsíchronka Díos la tsoxiteyá ti titekaon sin ch'an

¹³ *Díos tsíndáche Abraham kixin jehe ch'an la ko ti sin ts'axrjeníxin ch'an mé ts'áyéhe sin ti chjasintajni ts'ejó sin. Kjánchó ti nkehe k'uáyéhe Abraham la jehya k'uáyéhe ch'an kixin kuitekaon ch'an ti ley. Náhí. K'uáyéhe ch'an kixin kuitekaon ch'an Díos, la Díos

k'uíkon kixin jína ch'an. ¹⁴ *Andá ti jehó ti sin tsíkjinchexiteyá ti ley chrók'uáyéhe sin ti nkehe chrókjuajon Díos, la jeheni la ó chónkó chrókuitekaoni Díos, la kjá ninkehó sínkíhya ti nkehe tsíndáchro Díos ti xikaha.

¹⁵ Kixin ti ley la t'etoan kixin tsjasóte chojni ti sinchexiteyáhya sin, andá ti chrókókohya ti ley la chrókókohya nkehe chrókjuanchia ijie.

¹⁶ *Méxra ti nkehe tsíndáchro Díos tsjajon la kixin kuinkáchónki ch'in Abraham ti jehe ch'an, la Díos sinchekitonhen tíha kaín ti sin tsík'axrjeníxin ti ch'in Abraham tinkáchónki sin Díos. Jehya jehó ti sin tinkáchónki ti ley t'áyéhe sin ti nkehe tsjajon Díos. Náhí. Kjaxin ti sin tsitekaon éxi kuitekaon ch'in Abraham mé ts'áyéhe sin tíha. Ndá xikaha ch'in Abraham mé k'óna it'éni kaíni.

¹⁷ *Éxi nixja ti xroon itén Díos: “Janhan kjuánjua kjuachaxin kixin jaha ts'óna it'é itsjé chojni síin chjasintajni.” Méxra Díos la sinchexiteyá ti nkehe tsíndáchro kixin tjetsjehe ch'an kixin jína kuitekaon Abraham ti jehe ch'an. Ti Díos nchexechón ti chojni tsík'en la ko t'etoan kixin ts'óna ti nkehe naxa kohya.

¹⁸ *Kjónté naxa k'uéchóntahya ch'in Abraham xjeen, la kuitekaon ch'an Díos la chóhen ch'an kixin

ts'óna ch'an it'é itsjé chojni éxi tsíndáchro Díos: “Nchónhña chojni ts'axrjeníxin ti jaha.”¹⁹ *Ch'in Abraham k'uéchóna chjina ijnko ciento nánó la ko ó nohe ch'an kixin í séhya ndá its'en ch'an, kjánchó k'uitjáñehña ch'an kuitekaon ch'an Díos, kjónté nohe ch'an kixin ti ichjién ch'an, Sara, la xitjahya tsochóna tjan ixjan.²⁰ Abraham la kóxakuenhña ch'an, kuitekaon ch'an kixin Díos la tsjajon ti nkehe tsíndáchro. La antsí kuitekaon ch'an Díos la ko chjéhe ch'an kjuasáya²¹ kixin ó nohe ch'an kixin Díos la chóna kjuachaxin sinchexiteyá kaín ti nkehe tsíndáchro.²² Mé xikaha Díos k'uíkon kixin ch'in Abraham kuitekaon ch'an, ndá Díos k'óxika ti ijíé chóna ch'an.

²³ Ti xroon chronka kixin tsoxika ijíé chojni kixin tsitekaon sin Díos la jehya tsík'óna kixin jehó Abraham tsoxika ti ijíé.²⁴ Náhí. Kjaxin jeheni tsoxika ti ijíéni ti tsitekaoni Díos, ti nkexro kjuínchexechón Ìnchéni Jesucristo.²⁵ *Ti nkexro k'uenyákohen ti jeheni kixin ti ijíé chóntani. Ndá xechón ch'an ínaá kixin ts'óxika ch'an ti ijíéni kixin ó kuitekaoni ti jehe ch'an.

Kjuaxróxin tjejóni kixin ó xika ti ijíé chóntani

5 ¹ Mé xikaha ó xika ti ijíé chóntani kixin tinkáchónkini Cristo la kjuaxróxin ts'ejókoni

Díos kixin Ìnchéni Jesucristo k'uenyákohen ti jeheni.² Kjuasáye Cristo kixin jína kóchjinehene Díos kixin tinkáchónkini ch'an la ko k'uáyéheni ti kjuachaxin kuèté ch'an. Ndá ti kjuachaxin la jína tsjinkítsa kixin jína chrók'uejóni. Kjaxin tsóchéheni ts'ejóchóheni kixin ndá ts'ixeheni ti itjen Díos la ts'áyéheni ti kjuachaxin ijíé kuèté ch'an.³ La jehya tíhó, la náhí. Kjaxin tsóchéheni kjónté nchónhña nkehe tsjasótexíni ijie kixin ó noheni kixin ti xikaha tsoheni ndá ts'itjani ts'ejóchóheni la ko kanhño chrókóxakoheni.⁴ Andá ti xikaha tsjachani ts'atsínkani kaín ti kjuaxróxinhña itsi, ndá xikaha jína ts'ejóchóheni ti nkehe jína itsi chr'éxin.⁵ Andá ti tjejóchóheni ti nkehe itsi, la chrók'óxrjéhya aséni kixin Díos kjuajon ti Nchakuén la tíhi nchenoheni kixin Díos imá tjeuhe ti jeheni.

⁶ Mé xikaha ti jehóni la xitjahya chrókuaáni, ndá ti ñao kjueyá Díos la ó xiteyá kixin ikui Cristo la k'uenyákohen ch'an ti jeheni kixin ti ijíé chóntani.⁷ Kjá ninkexró chróndáchrohya kixin chrók'uenyákohen íjnko chojni kjónté imá jína sin, kjánchó nkojín ñao la kjá xikaha chrókóhen.⁸ Andá ijie la Díos mé kjuakoxin kixin imá tjeuhe ti jeheni kixin kjónté naxa chóntani ijíé la Cristo k'uenyákohen ch'an ti jeheni.

⁹Méxra Díos k'óxika ti ijieni kixin Cristo k'uenyákohe ch'an ti jeheni, ndá ó noheni kixin jehe ch'an tsaáxini ch'an, andá kaín ti nkehe chrókjuasótexíni tsjixixín la í tsuenhña. ¹⁰Kixin ti naxa k'uéninkakoheni Díos, la jehe ch'an kjuajon ch'an kjuaxróxin kixin ti Xjeen ch'an k'uenyákonhen ti jeheni, andá ijie la antsí noheni kixin tsaáxini ch'an kixin tjechón ch'an la ó kjuaxróxin tjejókoni ch'an. ¹¹La jehya chrókótihó. La náhí. Kjaxin tsochéheni kixin tinkáchónkini Díos kixin kjuasáye Ìnchéni Jesucristo, kixin Cristo mé chóntaxíni kjuaxróxin ti itjen Díos.

Adán la ko Cristo

¹²*Mé xikaha ójngo nkexro kjuasin ijie, ndá k'uíxin ijie kuenté chjasintajni. Mé xikaha ti nkexro saoxín ik'uén kixin ti ijie kjuasin, ndá xikaha kaín chojni tinkák'en kixin kaín sin kjuasin sin ijie. ¹³Kixin ti ósé la k'uékohya ti ley, la xráxin k'uíxin ijie ti chjasintajni, kjánchó naxa kohya ley tjanchia ijie chrókjuasótexín chojni. ¹⁴Andá ndesi ti kjuák'e Adán la ko hasta ti kjuák'e Moisés la k'uéchóna kjuachaxin ti kjuach'én kixin ti ijie kjuasin chojni mé k'uénxin sin. Kjánchó jehya kaín sin kjuasin sin ijie éxi ti ijie kjuasin Adán, kixin jehe

ch'an kuítekakonhña ch'an ti nkehe k'uetoan Díos. Adán mé yóhe éxi ti nkexro itsi chr'éxin.

¹⁵Andá ti ijie kjuasin Adán la xitjahya chrókóyóhe ti nkehe jína tsjajon Díos. Méxra nkokoa chojni kjuasin ijie, ndá nchónhña chojni tinkák'en. Andá ti tsaáxini, la kixin Díos tjehe ti jeheni la ichr'án ch'an nkokoa nkexro mé Jesucristo tíha, kixin xikaha tsaáxin nchónhña chojni. ¹⁶Ti ijie kjuasin nkokoa chojni la tóyóehya ti nkehe tsjajon Díos tsaáxini. Kixin nkokoa chojni kjuasin ijie la kjuasótexín nchónhña chojni. Andá ti tsaáxini la kjuasáye Díos kjuajon la ko ts'óxika ch'an ti ijie chóntani kjónté nchónhña ijie kjuasini. ¹⁷Méxra ti kjuach'én la k'uéchóna kjuachaxin kixin ti ijie kjuasin nkokoa chojni. Andá kjuasáye Díos, kóxika ti ijie chóntani, ndá antsí tsochóntani kjuachaxin ts'ejóni jína kixin nkokoa nkexro kjuenkayákohe ti ijieni, mé Cristo tíha. ¹⁸Mé xikaha ti ijie kjuasin ch'in Adán, la kaín chojni chrókjuasótexín sin. Andá ijie la Cristo mé k'óxika ti ijie kaín chojni la ko kjuajon ch'an kjuachón kixin jína ch'an la ko k'uenyákohe ch'an ti jeheni. ¹⁹Mé xikaha nkokoa chojni kuítekakonhña, la nchónhña chojni kjuasin ijie. Ndá xikaha nkokoa nkexro jína kuitekaon, la

nchónhña chojni tsaáxin ti jehe ch'an.

²⁰Ikui ti ley ndá antsí k'uúxin ijie. Mé xikaha antsí k'uúxin ti ijie, la Díos antsí kuikonoéhe ch'an ti jeheni. ²¹Mé xikaha ti ijie k'uéchón^ta kjuachaxin kjuikáo kjuach'én chrók'u^enxíni. La xikaha Díos antsí chón^ta ch'an kjuachaxin ts'ó^xika ch'an ti ijieni la ko tsajon ch'an kjuachón nkochr^xín kixin Ìnchéni Jesucristo k'u^enyákohen ti jeheni.

Ó kuítóheni ti ijie la Cristo kjuínchexechón ti jeheni

6 ¹Andá ijie, ¿nkehe tsixroni? ¿Á naxa chrókjuasini ijie kixin Díos la antsí chrókju^aqoxin kixin tⁱkonoéhe ti jeheni ní? ²Náhí. Jeheni la ó kjuixin ik'uéni la ó kuítóheni ti ijie. ¿Andá nkekuènté naxa chrókjuasini ijie ínaá? ³¿Á noahñara kixin ti kuikiteni kixin kuitekaoni Cristo la éxi k'uénkoni ch'an ní? ⁴*Kixin ti kuikiteni la éxi xravákoni Cristo la ko k'uénkoni ch'an, andá ijie la ó xechóni kixin Cristo la xechónxin ch'an ti kjuachaxin ijie chón^ta ti It'é ch'an méxra chrók'uá^jini ti ntia nixin.

⁵Kixin ti chaxín ik'uéni éxi ik'uén ch'an, la kjaxin jeheni tsoxechóni éxi xechón ch'an xikaha. ⁶Ó noheni kixin ti nduáhya kuék'ejóni la táha ti

k'uénxin Cristo, kjuák'enkáni ch'an ntacruz kixin ndá jína chrók'uitjáñaxín kaín ti ijie k'uéchóntani kixin ijie la í sinchexiteyéhyani ti ijie. ⁷Ti nkexro ó ik'uén la ó kjuixin kuítóhe ti ijie. ⁸Andá jeheni ti k'uénkoni Cristo la ó noheni kixin tsoxechóni, la ts'ejókoni ch'an. ⁹Kixin ó noheni kixin Cristo la xechón, la í ts'enhña ch'an ínaá, kixin ti kjuach'én la í chón^tahya kjuachaxin ts'et^oan kixin naxa its'en ch'an. ¹⁰Ti ik'uén Cristo la ó naá ik'uén ch'an ó kixin ti ijie la í tsochón^tahya kjuachaxin. Andá ijie xechón ch'an la tjechónxin ch'an Díos la tsikosáyehe ch'an. ¹¹Andá jahara kjaxin chrókjuénkayáxinra kixin ó kjuixin ik'uénra, la í xitjahya tsjásinra ijie, kixin ó xechónra la tjejokqara Díos kixin tinkachónkⁱra Jesucristo, ti Ìnchéni.

¹²Méxra chrókuítóéhyara kixin chrókjan ti ijie chrók'uetuehen ti cuerpo kuéntára ínaá, kixin chrókjuínchexiteyéhéra ti nkehe nduáhya tjénkayáxinra.

¹³Tjájonhñara ti cuerpo kuéntára kixin chrók'óna nkehe chrókjuásixinra ijie. Ícha jína chróchjehé^ra Díos asánra éxi ijnko chojni tsík'en, ó xechón ínaá. Chjehé^ra Díos ti cuerpo kuéntára kixin tsjikosáyexinra ch'an la ko sⁱch'era ti ixra jína.

¹⁴Kixin ti ijie la í chóntahya kjuachaxin ts'etuahanra, kixin í jehya ti ley t'etöan ijie, náhí. Díos tjeuhe ti jahara la jína tjejora ijie.

Éxi ti chojni ch'exón ixra

¹⁵Andá ijie, ¿nkexrín chrók'uejóni? ¿Á naxa chrókjuasini ijie kixin ti ley la í t'etuenhña ti jeheni ijie ní? Kjá náhí. Kixin Díos imá tjeuhe ti jeheni la kuaáxini ch'an, la kjá í chrókjuasinhñani ijie.

¹⁶Jahara ó nohara jína kixin ti sich'eheni ixra ijnko lamo la tsitekakoheni ch'an, la ti xíkaha, la ticháxjn sinchexiteyéheni ti lamo kuènténi. Mé xíkaha tsöhen ti naxa sinchexiteyéheni ti ijie, la ti ijie mé t'óna éxi lamoéni la tíha mé ts'enixíni. Andá ti tsitekaoni Díos la jína ts'ejóni.

¹⁷Ndá ijie la kjuasáye Díos, kixin kuikonoáhara ch'an, kjónté naxa k'uékjásinra ijie, la ti ijie mé k'uetuahanra, andá ijie kaín asánra kuitekáonra ti nkehe xráqohara. ¹⁸La ó kuítóhéra ti k'uékjinchexiteyéhéra ti ijie. Ndá ijie la ó k'ónara chojni ch'ehe ixra Ìnchéni. ¹⁹Ijie la níxja janhan éxi ijnko chojni ó, kixin jahara la tiénxinhñara jína. Ti senó kjuinchexiteyéhéra ti nkehe nduáhya kixin k'uékjich'era ti nkehe jínahña, ndá ijie la chrókuájónra ti cuerpo kuèntára kixin chrókuénxín ti ixra jína éxi tjinkaon Díos kixin tjóá chrók'uejora.

²⁰Ti naxa kjuinchexiteyéhéra ti ijie, la xitjahya sich'era ti ixra jína la ko ndoá. ²¹¿Ndá nkehe kjuachara ti xíkaha k'uékjich'era ti nkehe jínahña? Ndá ijie tósuàhara kixin xíkaha k'uékjich'era. Kaín tíha la jehó ts'enixín chojni. ²²Ndá ijie la ó kjuixin kjuin ti nkehe kuék'etuahanra k'uékjásinxínra ijie. Ndá ijie ó kjuankíxinra ch'ehéra ixra Díos. Tíha la tsjinkítsa kixin jína ts'ejoxinra kixin tsotjuáxinra la ko ts'ayéhéra ti kjuachón nkochrírín. ²³Ti nkehe tsjacha ti tsjasini ijie la ti its'eni nkochrírín. Andá ti nkehe tsitonheni tsjajon Díos mé ti kjuachón nkochrírín kixin tinkáchónkini Ìnchéni Cristo Jesús.

Kjuincheyóexin Pablo ti tótehe chojni

7 ¹Kíchóni, jahara ó choxínra ti ley la ó nohara kixin ti ley la jehó chóna kjuachaxin ts'etuehen ti chojni naxa tjejóchón. ²Éxi ijnko chojnichjin tsíkótehe la ti xii tjan la chóna kjuachaxin ts'etöan ti naxa tjechón ch'an. Andá ti ó its'en ch'an, la ti tjachjin la í tsítuenhña tjan. ³Méxra ti chrókuákja tjan ijnko chojnindoa ti naxa tjechón ti xii tjan la tjasin tjan ijie. Andá ti ó tsík'en ti xii tjan, la í kohya ley tsjanchia ijie la jína tsotehe tjan ijnko chojnindoa, la jehya ijie tíha.

⁴Mé xikaha jahara kichóni, Cristo k'uényákohanra ndá jahara la éxi tsík'enra kixin ó k'ónara ti cuerpo kuènté Cristo, la í t'etuanhñara ti ley. Landá ijie jahara mé kuènté Cristo, ti nkexro ik'uén la ko xechón inaá. Mé xikaha jína chrókjuich'eheni ixra Díos. ⁵Ti naxa k'uékjasini ijie, ndá ti kuíhini ti nkehe ndáchro ti ley la antsí kjuasixíni ijie ti cuerpo kuènténi, la tía kjuixín ti ts'enixíni. ⁶Andá ijie la éxi ik'uéni, la ti ley la chóntahya kjuachaxin naxa ts'etuehen ti jeheni. Ijie la í kohya nkehe t'inkákonhen kixin jína sich'eheni ixra Díos kixin k'ónani ijnko chojni nixin kixin ti Nchakuén Díos k'uáyeheni. Andá í t'etuanhña ti ley tsíkin sin ósé.

Ti ijie chóntani

⁷*Andá, ¿nkehe chróndáchroni? ¿Á chróndáchroni kixin ti ley la ijie ní? Kja náhi. Kixin chrókónoehñani nkehe ti ijie ti chrókókohya ti ley chróchronka. Chrókónoehñani kixin chrókjuak'ehya aséni ti nkehe kuènté ijnko chojni ti chróchronkahya ti ley kixin “Chrokjuak'ehyani aséni ti nkehe kuènté ijnko chojni.” ⁸Andá ti ó kónoheni ti ley, la ti ijie la antsí kjuacha k'uetuehen ti jeheni la antsí tjinkaoni sich'eni kaín ti nkehe nduáhya ndáchro aséni.

Andá ti chrókókohya ti ley la chrókónoxínhña ti ijie, la ti ijie la chróchóntahya kjuachaxin.

⁹Ti ósé la k'uénoehñani nkehe ti ley tsík'etōan Díos. Andá ti ó kónoheni nkehe ti ley, la antsí kjuasini ijie, la ti ijie kjuasini mé chrók'uenixíni. ¹⁰Mé xikaha ti ley chrókjuajon ti kjuachón mé kjuikao ti kjuach'én. ¹¹*Andá ti ijie mé kjuacha k'uetōan kixin sinchexiteyáhyani ti ley. Andá ti ley mé kjuanchia ijie ts'enixíni.

¹²Méxra ti ley la chaxín jína, la ko ti nkehe t'etōan Díos la kjaxin jína la ko tjóá. ¹³Méxra ti nkehe jína la, ¿á táha chrók'uenixíni ní? Kjá náhi. Ti ijie kjuasini mé ts'enixíni, mé xikaha kjuakoxin kixin chaxín ijie tía. Méxra kónoxín ti ijie kixin jína ti ley. Mé xikaha kjuakoxin ti ley kixin ti ijie tjasin chojni mé nkehe jínahña.

¹⁴Ó noheni kixin ti ley la kuènté Díos tía. Andá jeheni la kjuínchexiteyáni ti nkehe ndáchro aséni kixin ti ijie la kjuacha k'uetuehen ti jeheni. ¹⁵*Méxra tienxínhñani kixin ti nkehe jína tjinkaoni sich'eni la ch'ehyani, andá ti nkehe tóxrienhñani sich'eni la táha ti sgo ich'eni.

¹⁶Andá ti ich'eni ti nkehe tjinkakonhñani chrókjuich'eni la mé xikaha tjatsoanxíni kixin ti ley la jína. ¹⁷Andá jehya jeheni ich'eni ti nkehe jínahña. Náhi.

Ti ijie chóntani mé ich'e tíha. ¹⁸Kixin jeheni ó noheni kixin ti nkehe ndáchro aséni sich'eni la kohya nkehe jína. Méxra tjinkaoni chrókjuínchexiteyáni ti nkehe jína, kjánchó tjachahyani sinchexiteyáni. ¹⁹Kixin ch'ehyani ti nkehe jína tjinkaoni la ti nkehe jínahña tjinkakonhñani chrókjuích'eni, mé tíha ich'eni. ²⁰Andá ti ich'eni ti nkehe jínahña tjinkakonhñani chrókjuích'eni, la jehya jeheni ich'eni tíha. Náhí. Ti ijie chóna aséni mé ich'e tíha.

²¹Mé xíkaha ti tjinkaoni chrókjuích'eni ti nkehe jína, mé kónoheni kixin antsí ich'eni ti nkehe jínahña. ²²La kjónté xíkaha la tóxríhñi chrókjuínchexiteyáni ti ley kuènté Díos. ²³Kjánchó t'ikoni kixin ti nkehe ndáchro aséni mé t'inkákonhen ti nkehe tjinkaoni chrókjuínchexiteyáni. Mé xíkaha ti ijie chóntani mé éxi tjechjínaxíni.

²⁴Nóani. ¿Xá nkexro chrókjuatsen ti ijie chóna ti cuerpo kuènténi, chrók'uénxíni? ²⁵Kjuasáye Díos kixin ikui Ìnchéni Jesucristo kuaáxini ch'an. Mé xíkaha ti aséni la noheni kixin tjinkaoni chrókjuínchexiteyéhéni Díos, kjánchó ti cuerpo kuènténi la ndáchro kixin chrókjuínchexiteyéhéni ti ijie.

Tjejóchónxini ti Nchakuén Díos

8 ¹Andá ijie ti sin tinkáchónki Cristo Jesús la í kohya ijie chrókjuasótexín sin. Jehe sin la í

tjinkakonhña sin sinchexiteyá sin ti nkehe ndáchro asén sin. Jehó tjinkaon sin sinchexiteyéhé sin ti Nchakuén Díos. ²Ti nkehe t'etóan Nchakuén Díos mé tjajon kjuachón kixin tinkáchónkini Cristo Jesús la tíha mé kjuatsen ti ijie chrók'uénxíni. ³Díos la kjuacha kjuích'e ti nkehe kjuachahya kjuích'e ti ley kuènté Moisés kixin jeheni la kjuachahyani kjuínchexiteyáni tíha. Méxra Díos mé ichr'án ch'an ti Xjeen ch'an k'lóna chojni. La ikui k'uenyákohen ti ijieni kaíni la kjuatsen ch'an ti ijie chrók'uitjáñaxíni. ⁴Mé xíkaha kjuích'e ch'an kixin jeheni jína chrókjuínchexiteyáni ti nkehe t'etóan ti ley la chrókjuínchexiteyéhéni ti nkehe ndáchro aséni ó. Náhí. Chrokjuínchexiteyéhéni ti nkehe ndáchro Nchakuén Díos.

⁵Ti chojni tjinkaon sinchexiteyéhé ti nkehe ndáchro asén sin, mé táhó tjenkayáxin sin. Andá ti sin tjinkaon nchexiteyéhé Nchakuén Díos la xritjeyá sin ti nkehe kuènté Nchakuén Díos. ⁶Ti sin jehó tóxakohen ti nkehe ndáchro asén ó, la táha ts'énxín sin. Andá ti sin tóxakohen ti nkehe kuènté Nchakuén Díos, la tsochóntaxín sin kjuachón la ko kjuaxróxin ts'ejó sin. ⁷Méxra ti nkexro jehó tóxakohen tsjeyá ti nkehe ndáchro asén ó la nínkakohen sin Díos, kixin tjinkakonhña sin ti ley la ko xitjahya tsitekaon sin tíha. ⁸Jehe sin mé tóxríhñi

sin ti nkehe ndáchro asén sin la xitjahya sinchexiteyá sin ti nkehe tóxríhjin Díos.

⁹Andá jahara la nchexiteyéhyara ti nkehe ndáchro asánra. Náhi. Nchexiteyéhéra ti Nchakuén Díos, ti chaxín chontara ti Nchakuén Díos. Andá ti nkexro chóntahya Nchakuén Cristo la jehya kuènté Cristo ti jehe sin. ¹⁰Ti tjejokõara Cristo la ti asánra la tjechón kixin Díos k'óxika ti ijiára kixin kuitekáonra, kjánchó ti cuerpo la its'en kixin ti ijié kjuásinra. ¹¹*La ti chontara ti Nchakuén Díos, ti nkexro kjuínchexechón Cristo Jesús, la ti Díos kjuínchexechón Cristo mé kjaxin tsochjéhe ch'an kjuachón ti cuerpo kuèntára chóna its'en.

¹²Mé xikaha kichóni, ticháxin sinchexiteyáni ti nkehe t'etoan Díos, la í chrókjuinchexiteyéhyani ti nkehe ndáchro aséni. ¹³Ti chrók'uejora éxi ti ndáchro asánra, la tíha ts'énxinra. Andá ti sinchexiteyéhéra ti Nchakuén Díos ndá its'en ti nkehe ntaxin kjuénkayáxinra, la jehó Nchakuén Díos ts'ejóchonxínra.

¹⁴Kixin kaín ti nkexro nchexiteyéhe ti Nchakuén Díos la t'óna xjeen Díos.

¹⁵*Ndá ti Nchakuén Díos ó k'uayéhéra la jehya yóhe ti nkehe kuék'etuñhanra ósé kixin chróchrakonra. Náhi. Ti Nchakuén Díos chóntani la

k'ónaxini xjeen Díos la ti Nchakuén ch'an nchexraxinkaoni kixin jína tsondáchroni: “Jaha It'eni.” ¹⁶Mé xikaha ti Nchakuén Díos tónoexín aséni kixin k'ónani xjeen Díos. ¹⁷La ti ó k'ónani xjeen Díos la kjaxin ts'áyéheni ti nkehe tsjajon ch'an éxi tsíndáchro ch'an ósé, ts'áyèkoni Cristo. Mé ti chaxín tsjasóteni éxi Cristo kjuasóte, ndá chr'éxin ts'ejókoni ch'an la ts'áyéheni ti kjuachaxin kuènté ch'an.

Ti kjuachaxin ijié itsi chr'éxin

¹⁸Andá ijié la tóxakuenhñani kjónté nkehe ts'atsínkani tsjasótéxini kixin tíha la ninkehó sínkíhya, kixin tíha tsoyóehya ti nkehe ts'áyéheni chr'éxin kixin antsí náxrjón tíha. ¹⁹Kaín ti nkehe tsík'óna la tjejóchóhen kixin tsonoxín kaín ti nkexro tsík'óna xjeen Díos. ²⁰*Kixin ti chjasintajni la ko kaín ti nkehe tsík'óna la ts'itjáña, la jehya kixin xikaha tjinkaon ti nkehe tsík'óna. Náhi. Kixin xikaha tsík'etoan Díos. Ndá kaín ti nkehe tsík'jich'éna Díos la tjejóchóhen ²¹kixin tsochóna kjuachaxin ts'itjáñahña. Ndá náxrjón ts'ixin kaín nkehe éxi náxrjón ts'ejó ti sin tsík'óna xjeen Díos. ²²Ó noheni kixin kaín ti nkehe kjuích'éna Díos la naxa t'èya, tsjánka éxi ijnko chojnichjin tjoté sinchekokjíhi xjeen xikaha. ²³*Andá jehya jehó ti nkehe tsík'óna tjotéhe. Náhi. Kjaxin

jeheni tjasóteni kjónté chóntani Nchakuén Díos éxi ti nkehe saoxén kuákjani kjuajon Díos. Ti naxa tjejóni ntihi, tjejóttjasóteni, la tjejóchóhene kixin tsjindaxín ts'ónani xjeen Díos la ko ts'áyéheni ti cuerpo chónhña its'en. ²⁴ Ó kuaáni kixin tinkáchónkini Cristo, la tjejóchóhene ti nkehe naxa t'ikonhñani ntihi. Ti chrók'uíkoni ti nkehe tjejóchóhene la í ticháxinhña chrók'uejóchóhene. Ti nkehe ó t'íkoni la ticháxinhña naxa chóhene chrók'uíkoni. ²⁵ Ti chóhene ti nkehe naxa t'ikonhñani, la ticháxin kjuaxróxin chróchóhene, chrók'óxrjéhyani.

²⁶ La xikaha ti Nchakuén Díos la tjinkítsa ti jeheni kixin noehñani nkexrín tsonixjeheni Díos. Andá ti Nchakuén Díos tjinkítsa nixjaxin ti jeheni, kjónté tjachahyani jína tsonixjeheni Díos. ²⁷ Díos mé nohe nkehe tóhen aséni la ko nohe nkehe nixja ti Nchakuén ch'an, kixin ti Nchakuén ch'an chrónóaxin éxi tjinkaon Díos, la nixjaxin ch'an ti sin tinkáchónki Díos.

²⁸ Ó nohene kixin Díos la tsjinkítsa kixin kaín nkehe la chrók'uaxrje jína kixin ti sin tjeuhe ch'an, kixin k'uéyehe ch'an sin kixin xikaha tjinkaon ch'an. ²⁹ Ti sin tsíkjejá Díos ósé la tsík'eyehe ch'an kixin ts'óna sin éxi ti Xjeen ch'an, kixin ti Xjeen ch'an mé ts'óna ti ixjan saó kuénté ti íso sin kícho ch'an. ³⁰ Mé xikaha ti sin tsíkjejá Díos

ósé mé kjaxin k'uéyehe ch'an ti jehe sin, la ko ti sin k'uéyehe ch'an, la k'óxika ch'an ti ijíé sin, la ti sin kóxika ch'an ijíé la kjuajon ch'an ti kjuachaxin ijíé kuénté ch'an tsochónta sin.

³¹ ¿Andá nkehe chróchroni?

Ti tjeuhe Díos ti jeheni la, ¿xá nkexro chrókjuacha chrókónínkakohen ti jeheni?

³² Kixin Díos la kjuikuénhña ti Xjeen, kjuajon k'uenyákohen ch'an kaín, andá ti ó kjuajon Díos ti Xjeen, la kjá kaín ti íso nkehe la tsjajon ch'an. ³³ ¿Andá nkexro chrókjuacha chrókjuanchia ijíé, chrókónínkakohen ti jeheni?

Kixin Díos mé kjuejá ti jeheni la ó k'óxika ch'an ti ijíéni. ³⁴ ¿Nkexro chrókjuinckekjasóte ti jeheni?

Kixin Cristo la ó k'uenyákohen ch'an ti jeheni la ko kjaxin xechón ch'an la itjen ch'an ti itja chjina kuénté Díos itjen nkaya nkajní la tjenixjayákohen ch'an ti jeheni. ³⁵ ¿Xá nkexro chrókjuacha chrókuakitsjehe ti jeheni ti tjeuhene Cristo? Kjónté chrókjuasóteni o chrókónínkaon chojni o kjónté chrók'uexxíni kjinta o chróchóntahyani ikéni o síin kjuaxikaon chrók'uexxíni la mé chrókjuachahya tíha. ³⁶ *Éxi ndáchro ti xroon itén Díos:

Ti tinkáchónkini ti jaha la síin kjuaxikaon kaín ñao chrók'uexxíni.

Chrok'óná sin ti jeheni éxi t'óná sin kolélo.

³⁷Kaín tíha la antsí chrókjuachaxini kixin kjuachaxien ti nkexo tjeu_{he} ti jeheni. ³⁸Méxra ó noheni kixin ninkehó nkehe tsjachahya tsakítsjeheni ti tjeu_{he} Díos ti jeheni. Kjonté ti its'eni, o kjonté ti tjejóchóni, o kjonté ti sin ángel, o ti kjuachaxien ti jínahña, o kjonté ti nkehe sitóhen ijie, o ti nkehe tsohen chr'éxin, ³⁹o ti nkehe siín nkajní, o kaín ti nkehe siín chrínki nonte, o ijnko nkehe kjuích'éna Díos. Kohya ninkehó nkehe tsjacha tsakítsjeheni ti tjeu_{he} Díos ti jeheni kixin kjuakoxin ch'an kixin Ìnchéni Jesucristo mé k'uenyákonhen ti jeheni.

Díos kjueyá ti sin Israel

9 ¹Janhan la t'ayahya, ndoá xrjanká kixin janhan mé ijnko chojni tinkáchónki Cristo. Ti nkehe tjeñkayáxian janhan la Nchakuén Díos nchexraxinkaona kixin chaxín tíha. ²Imá t'ává asená la ko náxrjónhña itjén ³kixin tjínkaon kjonté chrók'uitjáñehen Díos ti janhan kixin ndá jína chrókuitekaon Cristo ti sin chjasená. ⁴*Jehe sin mé tsík'axrjeníxin sin ti sin Israel, la Díos k'uáyéhe ch'an sin éxi xjeen ch'an la ko Díos k'uayakohen ch'an sin la ko kjuajon ch'an ti kjuachaxien ch'an, la ko kjaxin k'uáyéhe sin ti nkehe tsík'etoan Díos

la ko ti ley tsíkjin Moisés la ko k'uáyéhe sin ti ixra kuènté njnko la ko ti nkehe tsíndácho Díos. ⁵Tsík'axrjeníxin sin ti sin tsík'axrjeníxini ósé la ko kjaxin Cristo tsík'axrjeníxin ti sin israelita ti ó k'óna ch'an chojni. Jehe ch'an mé Díos la t'etuehen ch'an kaín nkehe. Mé xíkaha chróchjéheni ch'an kjuasáya nkochríxin. Mé xíkaha tsohen.

⁶Andá ti nkehe tsochjéhe Díos ti sin Israel la jehya kixin í xiteyáhya tíha. Náhí. Kixin jehya kaín ti sin tsík'axrjeníxin ti sin israelita mé chaxín k'óna sin chojni chjasin Israel, ⁷*kixin kaínhña ti sin tsík'axrjeníxin Abraham chaxín k'óna sin xjeen ch'an. Díos mé tsíndáche Abraham: “Ti sin ts'óna xjaan mé ts'axrjeníxin sin Isaac.” ⁸Tíhi mé tienxíni kixin ninkexró xitjahya ts'óna xjeen Díos kixin ti tsík'axrjeníxin sin nkojín chojni. Náhí. Jehó ti sin titekaon ti nkehe tsíchenka Díos Abraham, mé chaxín tsík'axrjeníxin sin ch'an. ⁹*Ti nkehe tsíchenka Díos Abraham mé tíhi: “Itsi ijnko ñao mé tjan Sara tsochónta tjan ijnko ixjan.”

¹⁰La jehya tíhó. Náhí. Kjaxin ti yaá xjeen tjan Rebeca la kokoa it'é mé it'in Isaac, la jeheni tsík'axrjeníxini Isaac. ¹¹*Andá ti naxa kókjéhya ti ixjan, la ninkehó nkehe jína o jínahña kjuích'e xjan, ndá kjuakoxin Díos

kixin chón̄ta ch'an kjuachaxin tsjeyá ch'an nkexro ts'éyehe ch'an, jehya kixin ti ixr̄a jína kjuíuch'e sin. ¹²Ndá chenka Díos ti tjan Rebeca: “Ti ch'in saó mé sich'ehe ixr̄a ti ch'in tsoyo.” ¹³*Mé kjaxin xikaha ichro xroon itén Díos: “Tjuah̄a ch'in Jacob, andá ch'in Esaú la náhí.”

¹⁴¿Andá nkehe chróchroni? ¿Á nduáhya tjenkayáxin Díos ní? Kjá náhí. ¹⁵*Kixin tsíndáche Díos Moisés: “Tsojtjuah̄a ti nkexro tjínkaon tsotjuah̄a la ko tsíkonoáha ti nkexro tjínkaon tsíkonoáha.” ¹⁶La ti tjeýá Díos chojni la jehya éxi tjínkaon chojni, o jehya kixin ti ixr̄a ich'e sin. Náhí. Díos mé tìkonoéhe ti jehe sin. ¹⁷*Kixin ti ndáchro xroon itén Díos la ndáchro kuénté ti rey Egipto: “Kjuánjua kjuachaxin kixin jaha mé k'óna rey kixin tjínkaon chrókjuákoxian ti kjuachaxin kuéntana kixin kuénté chjasintajni chrókonohe la ko chrókuitekaon ti niná.” ¹⁸Mé xikaha ti tjínkaon Díos tsíkonoéhe chojni la chaxín tsíkonoéhe ch'an sin, andá ti nkexro tjínkakonhña Díos tsíkonoéhe la tìkonoéhña ch'an.

¹⁹Andá tsondáchrora: “Andá ti xikaha la, ¿nkekuénté t'eka Díos ijie ti chojni? ¿Nkexro chrókjuacha chrókjuajonko ti nkehe t'et̄oan Díos?” ²⁰*¿Xá nkexro ti jahara kixin chróndáchera Díos xikaha? ¿Á ti ichi tsík'ónaxín nchetje

la jína chróndáche ti nkexro kjuíuch'éna: “¿Nkekuénté xikaha kjuíuch'énani?”, tsixro ní? ²¹Mé ti nkexro ch'éna ichi la chón̄ta kjuachaxin sich'éna ti nkehe tóxr̄ih̄in. Ti tjínkaon ch'an sich'éna ch'an ijnko nkehe imá náxrjón, la sich'éna ch'an o ti tjínkaon ch'an sich'éna ch'an ijnko nkehe kanhñó náxrjón la jína sich'éna ch'an.

²²Mé xikaha kjónté tjínkaon Díos chrókjuákoxín ti kjuachaxin kuénté ch'an kixin chrókjuinçekjasóte ch'an chojni, la kjuacha ch'an kónínkakonhña ch'an, la kuikonoéhe ch'an ti sin chrókjuinçek'itjáña ch'an. ²³Mé xikaha kjuákoxín Díos ti kjuachaxin imá ijie chón̄ta, kixin jehe ch'an kuikonoéhe ch'an ti jeheni, kixin xikaha tsíkjenkayáxin ch'an ósé kixin náxrjón chrók'uejókoni ch'an ti t'et̄oaxín ch'an. ²⁴Mé xikaha Díos tsíkjeýá ti jeheni, mé isoni la chojni judío, la ko isoni la chojni jehya judío. ²⁵*Méxra ndáchro ti xroon tsíkjin Oseas ósé:

Ti sin jehya chjasená la mé tsondáxrjan kixin sin chjasená.

La ko ti sin k'uétjuahya mé tsotjuah̄a sin ijie.

²⁶*La ko ti chjasin tsíndáche ch'an: “Jahara jehya chojni chjasená”, andá ijie la ts'óna sin xjeen Díos tjechón.

²⁷*Kjāxin nixja Isaías kuènté ti sin israelita, ndáchro: “Kjǒnté nchónhña chojni ts'axrjenixin ti sin Israel éxi ti nchesen síin ndañao la tsjéhya ti jehe sin tsjacha sin tsaá sin ²⁸kixin tjoka tsoxiteyá ti nkehe tsíndáchro Díos la sinchekitoexín ch'an ijíé ti chojni chjasintajni.” ²⁹*Ndá kjāxin Isaías tsíndáchro:

Ti Díos chóna kaín
kjuachaxin, ti
chrókjuajonhña ch'an
kjuachaxin chrókuaáni
isoni,
la chrók'uitjáñani kaíni
tsík'axrjeníxini Israel
la í chrókókohyani,
chrók'uitjáñani éxi
k'uitjáña ti sin chjasin
Sodoma la ko Gomorra.

Ti sin judío la ko ti itan jína

³⁰¿Ndá nkehe tsixroni? Ti sin jehya judío kjueyáhya sin kixin Díos ts'óxika ijíé sin, andá ijie la kjuacha sin kixin tsoxika ijíé sin kixin tinkáchónki sin Cristo. ³¹Andá ti sin israelita chrókjuinchexiteyéhe sin ti ley kixin chrók'óxika ijíé sin, kjánchó kjuachahya sin kjuínchexiteyá sin. ³²¿Andá nkekuènté kixin xikaha k'uitjahya sin nkexrín tsoxika ti ijie chóna sin? Kixin kjueyáhya sin nkexrín chrókuitekaon sin Díos. Tjinkaon sin kixin jehó ti

ixrā kjuích'e sin chrókuaáxin sin. La mé xikaha Cristo k'óna éxi ijnko ixrō ijíé kóténkixin sin. ³³*Mé xikaha chrónkaxín ti xroon itén Díos:

Janhan kjuaké ijnko ixrō ti chjasin Jerusalén mé ti ixrō tsóténkixin sin la ko ti itjō ts'ánótjexin sin.

Andá ti sin chrókuitekaon la tsoxuehya sin.

10 ¹Kíchóni, kaín asená nixjahā Díos kixin tjínkaon kixin ti sin israelita chrókuaá sin. ²Janhan ndáxrjan kixin ti sin israelita imá tjinkaon sin chrókjuikosáyehe sin Díos, kjánchó xitjahya kixin jehe sin la nduáhya tienxín sin. ³Noehña sin kixin Díos t'oxika ijíé chojni. Andá jehó sin xritjeyá sin nkexrín chrók'óxika sin ti ijíé sin la titekakhonhña sin ti nkehe tsíndáchro Díos kixin tjóá chrók'uejó sin. ⁴Kixin ti ley la ó xiteyá ti ó ikui Cristo. Mé xikaha kaín ti sin tsítekaon Cristo mé tsoxika ti ijíé sin.

⁵*Andá ti chrók'óxika ijíé ti ley, la Moisés mé tsíkjin tíhi: “Ti nkexro chrókjuinchexiteyá kaín ti ley la táha chrók'uejóchónxin sin.” ⁶*Andá ti t'óxika Díos ti ijíéni kixin titekaoni ti jehe ch'an, la chróndáchrohya aséni: “¿Xá nkexro sáchrókjuí nkajní? (Kixin naxā chrókjuinkajin sin Cristo.) ⁷La ko

chróndáchrohyara: ¿Xá nkexro jína chrókjuinkajin ti tóye imá nínka siín ti sin tsík'en?" (Kixin chrókuakítsjetaón Cristo ti itjen ti siín ti sin tsík'en.)⁸ ¿Xá nkehe t'axrjexín tíhi? Tíhi mé ndáchro xíkíhi: "Ti Itén Díos la chjinaxón itjen ti tjejora; tíhi la t'axrjexín ti ir'uara la ko itjen ti asánra." Ti itan a mé ti nkehe titekaoni la ko tjakoni.⁹ Ti ir'ua tsondáchroxian kixin Jesucristo mé Ìnchá, la ko tsitekaon kaín asán kixin Díos kjuínchexechón Cristo, la tsaá jaha.¹⁰ Kixin ti kaín aséni tsitekaoni Díos la tsoxika ti ijíeni, kjánchó ir'uani tsondáchroxíni kixin titekaoni Jesucristo, ndá Díos sinchekaá ti jeheni.

¹¹ *Ndáchro xroon itén Díos: "Kaín ti nkexro tsitekaon Díos la tsoşuèhya sin."¹² Kixin Díos la t'ikon nokokón kaín chojni, á ti sin judío o jehya sin judío. Ìnchéni mé Ìnché kaín chojni, la tsjajon ch'an kaín nkehe tichánxíhin kaín ti sin tjanchehe ti jehe ch'an.¹³ *Méxra kaín ti nkexro tsjanchatóxixín ihnié Ìnchéni kixin tsjinkítsa Díos, la tsaá sin.¹⁴ ¿Andá nkexrín chrókjuanchehe sin Díos kixin chrókjuinkítsa, ti naxa kuítekakonhña sin? ¿La ko nkexrín chrókuitekaon sin Díos ti naxa kienhña sin ti itan? ¿La nkexrín chrókuihin sin ti kohya

nkexro tsochronka ti itén Díos?¹⁵ *¿La nkexrín chrókjuichronka ijnko chojni ti itan ti kohya ijnko nkexro tsochr'an ti jehe sin sátsji sin? Éxi ndáchro xroon itén Díos: "Náxrjón ti ó itji ti sin xrichronka ti itan jína kuénté Díos."

¹⁶ *Kjánchó kaínhña chojni titekaon sin ti itan tsaáxin sin. Éxi ndáchro Isaías: "Ìnchéni, ¿xá nkexro kuitekaon ti itan xrichronkani?"¹⁷ Méxra ticháxin tsihin sin, ndá tsitekaon sin, la ti itan tsihin sin mé itén Cristo.

¹⁸ *Andá janhan tjánchánkia: ¿Á kienhña sin ti itén Díos ní? Kjá ó kuíhin sin. Ndáchro xroon itén Díos:

Ti nkehe kjuako sin la nkuíxin kuíhin chojni, la ko ti nkehe chrónka sin la ó kjuixraká kuénté chjasintajni.

¹⁹ *Ndá janhan tjánchánkia ínaá: ¿Xá ti sin Israel la naxa kienxínhña sin ní? Senó ndáchro Moisés:

Janhan tsjánjua kjuachaxin kixin jahara tsochjioxínra^b ijnko chjasin jehya chjasin kuéntana; kixin jahara tsoninkákohénra ti chjasin tjenkayáxinhña jína.

²⁰ *La ndáchro Isaías:

Ti sin xritjeyáhya ti janhan, mé k'uitja sin ti janhan.

^b 10:19 *tsqchjioxínra* provocaré a celos

10:11: Is. 28:16. 10:13: Jl. 2:32. 10:15: Is. 52:7. 10:16: Is. 53:1.

10:18: Sal. 19:4. 10:19: Dt. 32:21. 10:20: Is. 65:1.

La ko ti sin kjuanchankíhya
nkexro ti janhan la
kjuánjua kjuachaxin
kóchóxin sin ti janhan.

²¹*La ko nixja Isaías kuènté ti sin israelita ndáchro: “Kuenté ñao k'ueyaha ijnko chjasin síin chojni titekakhña la ko jiehe.”

Díos tsíkjeýá ti sin Israel

11 ¹*Andá ijie tjánchánkia: ¿Díos la kuítóhe ti sin Israel ní? Kjá náhí, kixin janhan kjaxian israelitána la tsík'axrjeníxian Abraham, ti sin kuènté Benjamín. ²Méxra ósé tsíkjeýá Díos ti sin israelita kixin ts'óna sin chjasén ch'an. Andá ijie la kjá sinchek'itjánahña ch'an ti jehe sin. ¿Á noahñara nkexrín nixja ti xroon itén Díos chrónka ti profeta Elías ti tjanchia ch'an ijie kuènté ti sin Israel? Mé ndáchro ch'an: ³*“Ínchéni, jehe sin k'óná sin ti sin chrónka itan la ko k'óxika sin ti altar kuèntá, la ó janhuán kuitona, la kjaxin tjinkaon sin chrók'óná sin ti janhan.” ⁴*Andá Díos kjuátehe ndáchro: “Naxa chonta janhan yato mil chojni titekaon ti janhan, naxa kjuixienhña sin toch'in sin ti nkehe tsíkjanõña kuènté Baal.” ⁵Kjaxin ijie, naxa kuítóhe iso ti sin titekaon Díos, tsíkjeýá ch'an sin kixin tsaá sin. ⁶Mé xikaha Díos sinchekaa ti jehe

sin kixin tjehe ch'an sin, jehya ti ixra kjuích'e sin ndá chrókuaáxin sin. Kixin ti ixra jina chrókjuích'e sin ndá tíha chrókuaáxin sin, la ti xikaha la jehya chaxín kuikonoéhe Díos ti jehe sin.

⁷Andá ti xikaha la, ¿nkexrín? Ti sin israelita la k'uitjahya sin ti nkehe xritjeýá sin. Jehó iso sin k'uitja sin Díos kixin jehe ch'an kjeueýá ch'an ti jehe sin. Andá ti iso sin la icha asén sin la kuítekakohña sin ch'an. ⁸*Éxi ndáchro ti xroon itén Díos: “Díos kjuajonhña kjuachaxin kixin chrókienxín sin la ko xikaha naxa sítóhen ijie. Kjuajonhña Díos kjuachaxin kixin chrók'uikon sin la ko chrókienxín sin.” ⁹*Kjaxin tsíndáchro David:

Ti kia tjasin sin mé ts'óna éxi ijnko nkehe ts'itsínkaxín sin, la ko ijnko nkehe tsjasótexín sin.

¹⁰ Ti ikon sin la í ts'ikonxínhña sin kixin ts'óna sin ntakótán,^c andá ti ijie kuènté sin mé nkochrín sin tsaamá sin.

Tsaá ti sin jehya judío

¹¹ Andá ijie janhan tjánchánkia: Ti sin judío la ti kjuasin sin ijie la, ¿kuítóhe Díos ti jehe sin ní? Kjá náhí. Ti ó kuítekakohña ti sin judío, la ti sin jehya judío mé kjuacha sin kuíhin sin la ko

^c 11:10 *ntakótán t'ikohña sin ciego*

10:21: Is. 65:2. 11:1: Fil. 3:5. 11:3: 1Rs. 19:10, 14. 11:4: 1Rs. 19:18.

11:8: Dt. 29:4; Is. 29:10. 11:9: Sal. 69:22, 23.

kuaá sin, kixin ti sin israelita la tsqchjio^d sin. ¹²Kixin ti kuitekakhña ti sin judío ti itén Díos, la mé Díos kuítóhe ti jehe sin, andá ti sin jehya judío antsí k'uitja sin nkexrín tsitekaon sin Díos. Kixin ti nkehe nduáhya kjuích'e ti sin judío, la ti sin jehya judío kjuacha sin kuaá sin. Andá ti chrókan ti sin judío kjaxin, chrókuitekaon sin Cristo, la antsí jína chrók'uejó sin.

¹³Janhan chonta iso nkehe tshínra jahara chojni jehya judío. Díos mé ichr'án ti janhan kixin tsjákohá ti sin jehya judío la antsí tjeotan ti ixra kuènté ìnchéni tjét'a. ¹⁴Tjinkaoan kixin ti sin chjasená la chrókóchjio sin kixin jahara tinkachónkira Díos, ndá kjaxin sin chrókótjinkaon sin chrókuaá sin. ¹⁵Méxra kuítóhe Díos ti sin judío, andá ti sin jehya judío la k'uitja sin ti kjuaxróxin kuènté Díos. Andá ti chrókuitekaon ti sin judío kjaxin, la yóhe éxi chróechón ti sin tsík'en xikaha. ¹⁶Méxra, ti chrókjuinchetjóá Díos ti niotja xránkixixín k'ónaxín ti ich'o, la kuenté ti ich'o la ó tjóá. Andá kjaxin ti chrókjuinchetjóá ch'an ti nuèè ijnko inta, la kjaxin kaín ti chaon ti inta la ó tjóá.

¹⁷Ndá iso ti sin judío la éxi chaon ti inta olivo mé tsíchrjijn, la jahara chojni jehya judío la éxi chaon ti inta olivo síin nteje, tséxin ti inta olivo jína. Mé xikaha jahara k'ónara chaon kuènté ti inta

olivo jína xráxin tjechón. ¹⁸Méxra chróndáchrohyara kixin jahara antsí jína ke ti chaon ti inta kjuák'e saoxín. Ti xikaha tjénkayáxinra la xráxinkaonra kixin jahara la jehó chaon ti inta, jahyara ti tjechónxin nuèè ti inta. Náhí. Ti nuèè ti inta mé tjechónxin ti chaon ti inta.

¹⁹Kjá tsondáchrora: “Kóchrjijn sin chaon ti inta kixin jeheni tsjak'eni ti k'uékjak'e ti chaon ti inta olivo chrijin.” ²⁰Chaxín tíha. Kjánchó jehe sin la chrijin sin kixin chaxínhña kuitekaon sin Díos. Andá jahara la tjejora ntiha kixin titekáonra Díos. Méxra chrókjuinchejeíhýa asánra. Ícha jína chrókóxakohanra chrókjuinchesteyéhéra Díos.

²¹Kixin ti kuikonoéhña Díos ti chaon ti inta xráxin k'uejó, la xikaha tsikonòahñara ch'an ti jahara. ²²Tsjehéra kixin Díos la imá jína, kjánchó kjaxin sinchestjasóte ch'an ti sin titekakhña. Andá jína Díos la kjuínkítsa ch'an ti jahara. Kjánchó chrók'uejora nkojína éxi tjinkaon ch'an. Andá ti náhí, la chaxín tsítóhára ch'an. ²³Andá ti sin judío, ti tsítóhe sin ti nkehe nduáhya tjenkayáxin sin ndá tsitekaon sin Díos, la Díos tsjacha sinchestéxin ch'an kícho ti inta ínaá, kixin Díos la chóna kaín kjuachaxin kixin xikaha tsohen. ²⁴Andá jahara jehya judíora jehó chaon ti inta olivo síin nteje, mé tsóchrjijn Díos ti jahara, andá

^d 11:11 *tsqchjio* celos

antsí ixra tsotséxinra ti inta olivo jína inaá. Andá ti sin judío la chaon kuèté ti nta olivo jína, la antsí xrahya tsotséxin kícho inaá kixin ó chaon kuèté ti inta a.

Ti tsjixixín tsaá ti sin Israel

²⁵ Kíchóni, tjínkaosan tsonohara ti nkehe jehó Díos nohe kixin sinchenkehya kixin imá nohara. Ti sin Israel la jehya nkochrín tsitekakohnña sin; ti tsjixin tsoxítja kaín ti sin jehya judío tsitekaon, ndá kjaxin ti sin judío la tsitekaon sin. ²⁶ *Ndá chr'éxin la kaín ti sin Israel la tsaá sin kixin ti xroon itén Díos la ndáchro:

Ti nkexro tsaáxin chojni mé tsixin chjasin Jerusalén la tsjatsen ch'an ti ijie kuèté ti sin tsík'axrjeníxin Jacob.

²⁷ *Tíhi ti nkehe nixin ndátjan sin kixin janhan tsjakján ti ijie sin.

²⁸ Méxra ti sin judío la titekakohnña sin ti itan nixin tsaáxini, la nínkakohen sin Díos, kixin kjuajon ch'an kjuachaxin kixin jahara chojni jehya judío ts'ayéhéra ti nkehe tsjajon ch'an. Kjánchó jehe ch'an la naxa tjehe ch'an ti sin judío kixin tsík'jeyá ch'an ti sin tsík'axrjeníxin sin ósé. ²⁹ Kixin kaín ti nkehe tsík'jajon Díos la tsakítsjehya ch'an sin la ko tsítóehya ch'an ti sin

tsík'éyehé ch'an. ³⁰ Senó la jahara k'uékitekákohnñara Díos, andá ijie la ti sin judío titekakohnña sin. Andá jahara la kuikonoáhara Díos. ³¹ Mé xikaha ti sin judío kuitekakuenhña sin Díos kixin xikaha Díos tsikonoéhe ti jahara, la xikaha kjaxin tsikonoéhe ch'an ti sin judío inaá. ³² Kixin Díos la kuítóhe kixin kaín chojni chrókjuasin ijie kixin nkokón chrókuikonoéhe ch'an kaín chojni.

³³ *Méxra ti kjuachaxin kuèté Díos la imá ijie la ko imá nohe ch'an. Ninkexró tsjachahya tsochronka nkexrín tjenkayáxin ch'an la ko ninkexró tsjachahya tsienxín ti ntja kuèté ch'an.

³⁴ *Ndáchro ti xroon itén Díos: “¿Xá nkexro chrókónohe nkexrín tjenkayáxin Díos la ko xá nkexro chrókjuakohe ti jehe ch'an? ³⁵ *¿Xá nkexro kjuajon nkehe k'uáyéhe Díos kixin ndá ijie ticháxin chrók'okjan ch'an inaá?” ³⁶ *Kixin kaín nkehe la tixin ti itjen Díos la kaín nkehe la kjuích'éna ch'an kixin sich'ehe ixra ti jehe ch'an. Méxra tsochjéheni kjuasáya Díos nkochrín. Mé xikaha tsohen.

Nkexrín ts'ejó ti chojni tinkáchónki Díos

12 ¹ Méxra jahara kíchóni, xrjanoáhara kixin jahara chrókóchjinehéra Díos, chróchjehéra ch'an ti cuerpo kuèntára éxi ti nkehe tjechón

la ko tjóá ts'áyéhe Díos kixin xikaha tóxríhín Díos kixin jehe ch'an kui_konoáhara ch'an. Tíhi mé ijnko nkehe chaxín ndoá chróchjehéera Díos kixin xikaha tsjfkosáyeheera ch'an. ²Méxra í chrókjanhñara chrórxaxinkáonra ti nkehe síin chjasintajni. Náhi. Chrokuítóhéra ti nkehe nduáhya tjénkayáxinra kixin ndá jína chrók'uejora. Ndá xikaha chrókónohara ti nkehe tjinkaon Díos kixin ndoá la ko jína chrók'uejora éxi tóxríhín ch'an.

³Kjuasáye Díos kjuajon ti ixra tjét'a, la nixjahára kaínra kixin chrókjuénkayáxinhñara kixin imá tjeoanra. Náhi. Chrokjuénkayáxinra jína éxi ti kjuachaxin tjáhara Díos éxi nkexrín tinkachónkira Cristo. ⁴*Mé xikaha ijnko cuerpoé chojni la nchónhña ti síkjojixín chóna, kjánchó nkokónhña ixra ich'e. ⁵Mé xikaha ti jeheni, kjónté nchónhñani la ts'ónani éxi nkoqoa cuerpo kuénté Cristo. Mé xikaha nkoqoa chrókjuénkayáxini kixin ó k'ónani nkoqoa cuerpo.

⁶*Díos kjuajon nchónhña ti ixra éxi tjinkaon ch'an chróchjéhe ch'an nkojnko chojni la ticháxin chrókjuích'eni ti ixra kjuajon ch'an. Ti kjuajon Díos kjuachaxin kixin tsochronkaxíni ti itan kuénté ch'an ndá ticháxin sich'eni ti ixra éxi nkexrín titekaoni Cristo. ⁷Ti kjuajon

Díos kixin chrókjuikítsani íjnko nkexro la ticháxin jína sich'eni ti ixra. Andá ti nkexro tsík'ayéhe kjuachaxin tsjako la ticháxin jína chrókjuako. ⁸Ti nkexro tsík'ayéhe kjuachaxin nchexraxinkaon íjnko nkexro ti nkehe jína la kaín asén ch'an chrókjuích'e ch'an ti ixra a. Andá ti nkexro tsjajon ichrén nkehe la nkojína chrókjuajon sin. Andá ti nkexro t'etóan la jína chrókjuích'e ti ixra a la ko ti nkexro chrókjuinkítsa ti sin chóntahya la chrókóchéhe sin chrókjuinkítsa sin.

Ti nkehe sich'e ti sin tinkáchónki Cristo

⁹Kaín asánra chrótjuehéra kichuara. Chrokuítóhéra ti nkehe nduáhya tjénkayáxinra la chrókjuénkayáxinra kaín ti nkehe jína. ¹⁰Chrotjuehéra kichuara kixin tinkachónkira Ìnchéni la ko chaxín chrókjuíkosáyeheera kichuara.

¹¹Chrok'óxrjéhyara, la ko chrókósáhyara, chrókjuích'ehéera ti ixra kuénté Ìnchéni kaín asánra.

¹²Chrókócháhara kixin tjejochóhénra ti nkehe náxrjón itsi, la ko chrókónínkáonhñara kjónté chrókui ijnko nkehe chrókjuasótéxinra la ko chrókuitóéhyara chrónixjehéera Díos.

¹³Chrokjuínkítsara ti sin tinkáchónki Ìnchéni ti

tichánxihin sin nkojín nkehe. Nkojína chjehéra kjuachaxin ts'ejó ti sin tsjinixjahara.

¹⁴*Tjanchehéra Díos kixin sincheñao ch'an ti sin nínkakohanra la ko tsjinkitsa ch'an ti jehe sin la tjáncháhyara kixin tsjasóte sin.

¹⁵Tócháhára kjaxin ti tjejó ti sin chéhe la ko ti tjejótsjánka sin la kjaxinra tsjankara.

¹⁶*Kjuaxróxin chrók'uejora. Chrokjuinchenkehýara. Náhi. Ícha jína chrókóyóhára éxi ti sin nchenkehýa la ko chróndáchrohyara kixin jahara imá nohara.

¹⁷Chrokjuich'ehýara ijnko nkehe jínahña ti sin kjuít'ahara ichrén nkehe jínahña. Ícha jína chrókjuákoxinra ti nkehe jína kixin xikaha chrók'uikon kaín chojni. ¹⁸Chrokjuéyára nkojína chrók'uejora. Ti chrókjuachara, la kjuaxróxin chrók'uejora kaínra. ¹⁹*Jahara kichóni, chrókjuincheckjasótehyara ti sin ichrén nkehe kjuít'ahara. Títohéra kixin Díos sincheckjasóte ti sin a. Ndáchro ti xroon itén Díos kixin: “Janhan sintakítóaxian ti ijíé chojni la ko tsjénkahá sin, mé xikaha ichro Díos.” ²⁰*Kjaxin ndáchro: “Ti sin nínkakohanra la, ti ik'uén sin kjinta la chróchjehéra sin nkehe chrókjonie sin, la ko ti ik'uén sin intá, la chróchjehéra sin nkehe chrók'ui sin. Ndá

ti xikaha sich'era, la jehó sin sinchesuéhe sin asén sin kixin ti nkehe nduáhya kjuít'ahara sin.” ²¹Chrokjuítóehýara kixin chrókjuacha ti nkehe jínahña chrók'uetuahanra. Náhi. Ícha jína chrókjuich'era ti nkehe jína kixin chrókjuachahya ti jínahña chrókjuít'ayahara.

13 ¹Kaín chojni ticháxin sinchexiteyéhe sin ti sin gobierno kixin ti kjuachaxin chóna ti sin a la Díos tsíkajon, kixin kohya nijnko gobierno chrók'uejó ti jehya kjuachaxien Díos. ²Mé xikaha ti sin titekakuenhña ti sin t'etoan ijnko chjasin la kjaxin titekakuenhña sin ti nkehe k'uetóan Díos. Andá ti sin xikaha titekakonhña, la tsjasóte sin. ³Andá ti sin gobierno t'etoan la jehya tjejó sin kixin sinchechrákon sin ti nkexro titekaon, tjejóch'e nkehe jína. Náhi. Sinchechrákon sin ti nkexro ich'e ti nkehe nduáhya. ¿Á tjinkáonra tsonínkakuanhñara ti sin t'etoan ní? Ti xikaha la chrók'uejora nkojína, ndá chrók'uikon sin xikaha la kohya nkehe chróchro sin. ⁴Kixin Díos la kjuajon ti ixrā tjejóch'e ti sin gobierno kixin kjuaxróxin chrók'uejó kaín chojni. Andá ti chrókjuich'era ti nkehe jínahña la chróchrakonra kixin jehya chónkó tjejó ti sin gobierno. Náhi. Chóna sin kjuachaxin sincheckjasótiara sin

kixin jehé sin la Díos kjuajon ti ixra tjejóch'e sin. ⁵Mé xikaha ticháxin sinchexiteyéhera ti sin t'etōan, la jehya jehó kixin chróchrakonra kixin chrókjuincheckjasotiará sin. Náhí. Chroxaxinkáonra kixin ticháxin sinchexiteyéhera sin. ⁶*La kjaxin jehya táhó. Náhí. Ticháxin chrókjuénkehéra gobiernó ti chichaon tjanchia sin kixin ti gobiernó la Díos k'uetōan tjejó sin t'etōan sin.

⁷Kjaxin jahara chrókjuénkehéra kaín chojni tjásikéhéra. Ti nkexro síká kuènté nonte la chrókjuenka sin kuènté ti nonte, la ko ti nkexro síká kuènté ichrén nkehe nchekji, la chrókjuenka, la kjaxin ti chrókjuíkosáyehéra chojni, la chaxín tjikosayehéra sin. ⁸Kjaxin chrókjuásikéhyara ninkexró. Nkokōa nkehe tjasikára jehó ti chrótjuéhéra kichuara kixin ti nkexro tjeuhe kícho la xikaha nchexiteyá ti nkehe t'etōan ley. ⁹*Kixin ndáchro ti nkehe tsík'etōan Díos: “Tjakéhýara asánra íjnko chojnichjin ókjé ti jehya ichjiánra, t'oñáñhara kichuara, tēehýara, nixjahýara kjuach'ia kuènté íjnko chojni la ko tjakéhýa asánra ti nkehe chóna kichuara.” Kaín tíha la ko íso nkehe k'uetōan Díos mé t'óna nkokōa: “Chrotjuéheni kichóni éxi tjuéxini aséni.” ¹⁰Ti chojni

tjeuhe kícho la ninkehó nkehe jínahña ch'ehya kícho. Méxra chrótjuéhéra kichuara la xikaha chróxiteyá kaín ti nkehe nixja ti ley.

¹¹Kaín tíha ticháxin sich'eni ijie kixin ó ikui ti ñao chrók'uejótsheni, chrók'uajuahyani. Kixin ijie la antsí séhya itsi ti ñao tsjixixín tsaáxini ke ti kjuankíxin kuitekaoni Díos. ¹²Ijie la ti sítie la í séhya tsjak'e kixin ó itsi ti t'inkaséña, la chrókuítóheni ti nkehe nduáhya kuènté ti sítie la chróchóntani kjuachaxin kuènté Nchakuén Díos kixin tíha mé tsjinkítsa ts'ajini ti t'inkaséña. Méxra ts'ónani éxi íjnko soldado t'inkáyate ika tsík'óna chika kixin kohya nkehe tsoheni. ¹³Chrok'uejóni nkojína kixin chrók'uájini ti t'inkaséña. Chrok'uájihyani kia ti tókoan chojni la tjaon chojni, la chrókjuasinkohyani ijie íjnko chojnichjin, la chrókjuénkayáxinhñani ti nkehe ndáchro aséni, la chrókjueyáhyani kjuanínkaon la ko chrókóchjinoxinhñani. ¹⁴Náhí. Jahara tákjára ti kjuachaxin kuènté Inchéni Jesucristo tsjínkítsara éxi íjnko nkehe tsík'óna chika chrók'uinkayára la ko chrókjuénkayáxinhñara ti nkehe jínahña ndáchro asánra.

13:6: Mt. 22:21; Mr. 12:17; Lc. 20:25. 13:9 a: Ex. 20:14; Dt. 5:18; b: Ex. 20:13; Dt. 5:17; c: Ex. 20:15; Dt. 5:19; d: Ex. 20:17; Dt. 5:21; e: Lv. 19:18.

Tjóntahyara kichuara

14 ¹*Ti ijnko chojni kanhño titekaon Ìnchéni tsonkotsékoara la nkojína chrónixjehéra kjónté nduáhya tjenkayáxin sin. ²Kixin nkojín sin la ndáchro sin kixin jína sinie sin kaín nkehe. Andá ti íso sin kanhño titekaon Ìnchéni la ndáchro sin kixin jehó kayoa ó chrókjonie sin, ichro sin. ³Méxra ti nkexro inie kaín nkehe la chrókjuanoáhña ti nkexro niehña kaín nkehe. Andá ti sin niehña kaín nkehe, la chrókjónthaya ti sin inie kaín nkehe kixin kjónté xikaha la Díos k'uáyéhe ti sin a. ⁴Xá nkexro ti jaha kixin chrókjóntha ti nkexro ch'ehe ixra ijnko nkexro? Tíha la ixra kuènté ti lámóé ch'an tsondáchro á jína kjuích'e ch'an ixra o náhí. La kjá tsjak'e ch'an jína kixin Ìnchéni chóntha kjuachaxin tsjinkitsa ti jehé ch'an.

⁵Iso sin la tjenkayáxin sin kixin imá tjeotan ijnko ñao, andá ijnko ñao la náhí, la íso sin ndáchro sin kixin kaín ñao la ó nkokón. Méxra nkojnko chojni chrókónohe nkehe ti titekaon sin. ⁶Méxra ti sin xráxinkaon nkojín ñao la xikaha tjikosáyehe sin Ìnchéni, la kjaxin ti sin titekakhñña tíha la tjikosáyehe sin Ìnchéni, kjónté tjikosayéhya sin ti ñao a. Kjaxin ti sin inie kaín nkehe la inie sin kixin

xikaha tjikosáyehe sin Ìnchéni, la kjaxin chjéhe sin kjuasáya Díos. Andá kjaxin ti sin niehña kaín nkehe la xikaha tjikosayéxin sin Ìnchéni la kjaxin chjéhe sin kjuasáya Díos.

⁷Nijnkoni chrók'uejóni éxi jehóni t'etuehen aséni la ko nijnkoni its'eni éxi tjinkaoni. ⁸Ti tjejóchóni la tjejóni kixin sich'ehe ni ixra Ìnchéni la ko ti its'eni la xikaha tjikosayéxini Ìnchéni. Méxra, kjónté chrók'uejóchóni o chrók'ueni la kuènté Ìnchéni ti jeheni. ⁹Mé xikaha Cristo la ik'uén la ko xechón inaá kixin k'óna ch'an Ìnché ti sin tsík'en la ko ti sin tjejóchón.

¹⁰*Andá jahara la, ¿nkekuènté tjóntara ti kichuara o nkekuènté chontehyara kaín sin kjuasáya? Kixin kaíni tsochjinani ti itjen Cristo kixin tsondáchro Cristo á jína ixra kjuích'eni o náhí.

¹¹*Ndáchro xroon itén Díos: Méxra ndáchro Ìnchéni:

“Chaxín ndáxrjan, kixin ti itjén la ts'ejóxin toch'in kaín chojni,

kixin kaín chojni tsondáchro kixin janhan mé ti Díos kuènté sin.”

¹²Mé xikaha nkojnkonni ticháxin tsochenkani Díos nkexrín ti ixra kjuích'eni ntihi chjasintajni.

Tjachróehyara kichuara

¹³Méxra ícha jína chrókjónthaya kichuara.

Ícha jína ninkehó nkehe chrókjuich'ehyara kixin chrókjuasin ijie nkojín kichuara la chrókuítóhe sin ti tinkáchónki sin Ìnchéni. ¹⁴Janhan tinkachónkia Ìnchéni Jesús la xíkaha ó nona kixin jína sinieni kaín nkehe. Andá kjónté xíkaha, la ti tjenkayáxin ijnko chojni kixin jehya jína tíha, ndá chaxín jehya jína chrókjonie ti nkexro a ti nkehe a kixin xíkaha tjenkayáxin sin. ¹⁵Ti tjenkayáxin ti kichuara kixin ti nkehe intera la nduáhya, ndá ti naxa intera tíha, la í tjuèhyara ti kichuara. Kixin jehya ti nkehe chrókjontera chrókjuinçek'itjáñaxinra ti kichuara kixin Cristo k'uenyákohen ti nkexro a kjaxin. ¹⁶Ti toéhyara kixin iso sin chrók'uándaxín sin kixin ti nkehe jína ich'era. ¹⁷Kixin ti kjuachaxin kuénté Díos la jehya kixin ti nkehe chrókjonieni o ti nkehe chrók'uini. Náhí. Ti kjuachaxin kuénté Díos la t'etoan kixin chrók'uejóni nkojína la kjuaxróxin chrók'uejóni la ko chrókéchéheni, mé kaín tíhi la tjajon ti Nchakuén Díos. ¹⁸Ti nkexro jína ch'ehe ixra Cristo mé nchexiteyá ti nkehe tóxríhjin Díos la ko kjaxin kaín chojni tsoxríhjin.

¹⁹Mé xíkaha chrókjueyáni kaín ti nkehe tjikao kjuaxróxin kixin tsjinkitsani kaín ti sin kíchóni kixin ndá kjaxin sin antsí

chrókuinkáchónki sin Ìnchéni.

²⁰Chrokjuinçek'itjáñahñara ti ixra kuénté Díos kixin ti nkehe chrókjontera ó. Kixin kaín ti nkehe chrókjontera la ó tsíkjinchetjóá Díos, kjánchó jehya jína ti chrókjonieni nkojín nkehe ndá ijnko chojni la chrók'uitsinkaxín. ²¹Méxra ícha jína chrókjontehyara into la ko chrók'uuihyara ixran la ko ninkehó nkehe chrókjuich'ehyara ti xíkaha ts'itsinkaxín nkojín kichuara. ²²Ti titekáonra Díos la Díos tjetsjehe tíha. Náxrijón chéhe ti nkexro tjanchahya ijie asén kixin ti nkehe ich'e, kixin á ndoá o náhí. ²³Andá ti nkexro inie nkehe la tjenkayáxin kixin ijie tíha, la chaxín xíkaha tsohen, kixin kaínhña asén sin kjonie sin ti nkehe. La xíkaha ó kjuasin sin ijie.

15 ¹Andá jeheni antsí titekaoni Ìnchéni, la chrókjuinkitsani ti sin kanhño nohe la chrókjuich'ehyani ti nkehe jehóni tjinkaoni. ²Kjaxin kaíni chrókjuich'eni ti nkehe jína kixin chrókjuinkitsani ti sin kíchóni kixin xíkaha antsí chrókuitekaon sin Ìnchéni. ³*Kixin kjaxin Cristo kjuích'ehya ti nkehe chrókéchéxin jehó. Náhí. Kjuinchexiteyá ch'an éxi ndáchro ti xroon itén Díos: “Ti kjuanínkaon kuénté ti sin nínkakohan mé kuamá janhan.” ⁴Kaín ti nkehe

chrónka itén Díos senó la chrókjuinkĩtsa ti jeheni kixin jína chrók'uejóchóheni ti nkehe jína itsi la chrókónínkakonhñani, kjónté ts'atsínkani ichrén nkehe náxrjónhña, la ti itén Díos chrók'uitjaxini ti kjuachéhe. ⁵Díos, mé ti nkexro nchechéhe ti jeheni la ko tjinkĩtsa kixin chrókónínkakonhñani, la kjaxin tsjinkĩtsa ti jahara kixin chrók'uejora jína la ko nkokón chrókjuénkayáxinkoára kichuara éxi kjuakoxin Cristo Jesús. ⁶Kixin kaíni nkokoa chrónixjeheni It'éni Díos la ko chrókjuikosáyeheni ch'an, kixin jehe ch'an mé It'é Ìnchéni Jesucristo.

**Ti itan jína xrákohe
ti sin jehya judío**

⁷Mé xikaha nkojína chrónixjehéra kaín chojni la ko chrókjuínkĩtsara kichuara kixin xikaha Cristo kjuínkĩtsa ti jeheni kixin xikaha kjaxin jeheni jína chrókjuikosáyeheni Díos. ⁸Janhan ndáxrjan kixin Cristo ikui kixin tsjinkĩtsa ti sin judío kixin tsoxiteyá ti nkehe tsíndáche Díos ti sin tsík'axrjeníxini ósé, kixin xikaha tsjakoxin kixin Díos la jína ch'an la sinchexiteyá ch'an ti nkehe tsíndáchro ch'an. ⁹*La kjaxin ikui Cristo kixin kjaxin ti sin jehya judío la chróchjéhe sin

kjuasáya Díos kixin kujukonoéhe Cristo ti jehe sin éxi chrónka ti xroon itén Díos:

Janhan la ko ti sin tjejó kaín nación mé tsochjéheni kjuasáya jaha Díos la ko tsotsjeni kixin tsjikosáyeheni ti ihniá.

¹⁰*Kjaxin ndáchro ti itén Díos:

Tócháhara kaínra tjejora kaín nación ko kaín chojni tinkáchónki Ìnchéni.

¹¹*Kjaxin ndáchro:

Tjikosayehéra Díos kaínra tjejora kaín nación la ko kaínra tsondáchrora kixin imá ijíe ti kjuachaxin chóna Díos.

¹²*Kjaxin Isaías tsíkjin ndáchro:

Ts'axrjeníxin Isaí ijnko nkexro la ti nkexro a ts'etuehen kaín ti sin tjejó kaín nación, andá jehe sin tsinkáchónki sin ti nkexro a, la tsaá sin.

¹³Díos, mé ti nkexro tjajon kjuachaxin tjejóchóheni ti nkehe jína itsi, mé tsjajon ch'an ti kjuachéhe la ko ti kjuaxróxin chróchontara kixin titekáonra ti jehe ch'an, ndá antsí chrók'uánkí ti kjuachéhe chontara kixin ti kjuachaxien Nchakuén Díos.

Ti ixrā ich'e Pablo

¹⁴Kíchóni, chaxín nona kixin jahara la jína tjejora

la kaín kjuaxrexinkaon jína tjénkayáxinra la ko ó nohara tjákohéra kichuara. ¹⁵La kjónté ó jína tjejora la tjínkaon ikjian ti xroon i chr'ahánra, xrjanká kaín ti nkehe kixin chrók'uitjáñahñara chrórxaxinkáonra kaín tíha. Mé xíkaha it'a ti ixra kixin kuikonoána Díos la kjuajon ch'an tíha, ¹⁶kixin sít'aha ixra Jesucristo tsondátjan ti sin jehya judío ti itén Díos. Ti ixra it'a mé tjákua ti itan jína tsaáxin chojni kixin janhan tsjánjua ti sin jehya judío éxi ijnko ofrenda ts'áyéhe Díos kixin tíha mé ijnko nkehe tsoxríhín Díos kixin Nchakuén Díos tsíkotjuáxin sin.

¹⁷Janhan mé ijnko chojni tinkáchónki Cristo Jesús la xíkaha síin kjuachaxin tsochàna kixin t'aha ixra Díos. ¹⁸Kixin xrokuahya tsondáxrjan ijnko nkehe. Jehó tsoxrjanka nkexrín ti kjuachaxin kjuajon Cristo k'uayáha kixin tsondátjan ti sin jehya judío ti itén Cristo kixin tsitekaon sin Díos. Ndá xíkaha kuitekaon sin kixin ti itan kjuákua la jehya táhó, kjaxin k'uúikon sin nkexrín kjuákoxián janhan, ¹⁹la ko nkexrín kjuásian kjuaxroan kjuachaxén Nchakuén Díos. Mé xíkaha kjuintaxíxin kjuákua ti itan jína kuènté Cristo tsaáxin chojni, xránkíxixín chjasin Jerusalén la nkuíxín chjinaxón ntiha la ko ti

nonte Ilírico. ²⁰Méxra tjínkaon tsjíkjàkua ti itan tsaáxin ti chjasin naxa tienhñé sin ihnié Cristo kixin janhan tjínkaonhña tsjírónkáxian ti ixra tsíkjich'e ókjé chojni. ²¹*Ícha jína éxi ndáchro xroon itén Díos:

Chrokuihin ti sin naxa tienhñé ti itan kuènté Díos la ko chrókiénxín ti sin naxa tienxínhña.

Pablo tjenkayáxin itsji Roma

²²*Nchónhña tjénkayáxian chrókjuasántsjahára, kjánchó naxa xitjahya kjuasán ntiha kixin ti ixra it'a. ²³Kjánchó ijie la ó kjuixina ti ixra ntihi. Kixin ndesi itsjé nánó tjínkaon chrókjuasántsjahára, ²⁴andá ijie ts'atsínka tsonixjahara ti sátsjia España. Ndá tsochàna ts'íkuan ti jahara, ndá chr'éxin tjínkaon kixin tsjínkítsara ti janhan ti ó sátsjia. ²⁵*Andá ijie la sátsjiá Jerusalén, sátsjikíjan ti chichaon tsjinkítsa ti sin kíchóni tjejó ntiha. ²⁶Kixin ti sin jehya judío tinkáchónki Jesús chjasin Macedonia la ko Acaya kjuénkayáxin sin tsjejo sin chichaon kixin tsochr'éhen sin ti sin kíchóni nóa tjejó Jerusalén. ²⁷*Jehe sin la kóxríhín sin tsjinkítsa sin kixin ti sin judío tinkáchónki Cristo kjuínkítsa ti jehe sin jehya sin judío kixin tsohohe sin itén Díos. Ndá ijie la jehe sin chrókjuinkítsa sin

inaá chrókjuajon sin iso ti nkehe chóna sin chrók'uaýehe ti sin judío tinkáchónki Ìnchéni.

²⁸Méxra ti ó tsjixin ti ixra la ts'áyehe sin ti chichaon, ndá janhan sátsjia España la ó ts'atsínka tsonixjahára. ²⁹Ó nona kixin ti ó tsjasán la Cristo imá sincheñoa kaíni kixin janhan tsoxrjanka ti itén ch'an.

³⁰Kíchóni, xrjanoáhára kjuachaxin kuènté Ìnchéni Jesucristo kixin Nchakuén Díos tjajon kjuachaxin tsotjuheni kíchóni, kixin nkokoa chrók'uejóni chrókjuich'eni ixra la ko chrónixjehéra Díos kixin ti janhan. ³¹Tjanchehéra Díos kixin kohya nkehe tsona kixin nínkaon kaín ti sin titekakhóna Díos síin Judea, la ko chrókjuinkitsa Díos kixin jína sátsjikian ti nkehe tsjinkitsa ti sin kíchóni tjejó Jerusalén kixin jína chrók'uaýehe sin tíha. ³²Ndá ti xikaha tjinkaon Díos la tsòchàna tsjasán ti tjejora la kjuaxróxin tsjak'é ti ó tsjasán. ³³Ti Díos tjajon kjuaxróxin mé ts'ejokora kaínra. Mé xikaha tsòhen.

Pablo nixjehe ti sin chóxin

16 ¹Tétuahanra tsjínkitsara ti tjan kíchóni Febe ich'e tjan ixra ninko chjasin Cencrea. ²Nkojína nixjehéra tjan kjuachaxien ihnié Ìnchéni éxi jína nixjehéra iso ti sin kíchóni tinkáchónki Ìnchéni. Tsjínkitsara

tjan ti ichrén nkehe tichánxihin tjan kixin jehe tjan kjaxin kjuínkitsa tjan itsjé chojni la kjaxin kjuínkitsa tjan ti janhan.

³*Nixjehéra tjan Priscila la ko ch'in Aquila. Jehe sin nkokoa kjuích'ekoni sin ixra kixin kjaxin sin ch'ehe sin ixra Cristo.

⁴Jehe sin la kjónté chrók'uen sin la kjuínkitsa sin ti janhan, mé xikaha tjaha sin kjuasáya la jehya janhuán, kjaxin kaín ti sin kíchóni jehya judío tjejó ti ninko. ⁵Kjaxin nixjehéra kaín ti sin kíchóni tóchjina ndoe tjan Priscila la ko ch'in Aquila. Nixjehéra ti ch'in chóxini, Epeneto, jehe ch'an la saò ch'an kuitekaon ch'an Cristo ti chjasin Acaya. ⁶Nixjehéra tjan María kixin kjaxin tjan kjuích'e tjan ixra ti tjejora. ⁷Kjaxin nixjehéra ti sin tsfkjixin chjaséni, ti ch'in Andrónico la ko ch'in Junias, kixin ti kjuakéchjina ndoechjiso la kjaxin sin k'uejóchjina sin. Kjaxin kaín ti iso sin apóstol la tjikosáyehe sin ti sin a kixin jehe sin la saò sin kuitekaon sin Cristo, andá chr'éxin janhan.

⁸Nixjehéra ch'in Amplias kixin jehe ch'an mé ijnko nkexro choxián la ko tjuaha kixin tinkáchónki ch'an Ìnchéni.

⁹Nixjehéra ch'in Urbano kixin nkokoa kjuít'akian ch'an ixra kuènté Jesucristo la ko nixjehéra ti ch'in choxián, Estaquis.

¹⁰Nixjehéra ch'in Apeles. Jehe

ch'an la nchónhña nkehe kóhen kjuasóte ch'an kixin titekaon ch'an Cristo. Kjaxin nixjehéra ti sin ndøe ch'in Aristóbulo.

¹¹ Kjaxin nixjehéra ti ch'in Herodión kuixin chjaséni la ko kjaxin nixjehéra kaín ti sin ndøe ch'in Narciso kixin kjaxin sin tinkáchónki sin Ìnchéni.

¹² Nixjehéra tjan Trifena la ko tjan Trifosa. Kjaxin jehe sin kjuíuch'e sin ixra kuènté Ìnchéni la ko nixjehéra kjaxin ti tjan kíchóni Pérsida. Kjaxin tjan imá kjuíuch'e tjan ixra kuènté Ìnchéni.

¹³ *Kjaxin nixjehéra ch'in Rufo, ijnko chojni tsíkjeýá Ìnchéni, la ko nixjehéra ti ñé ch'an kixin kjaxin tjan kjuínkítsa tjan ti janhan éxi naná t'íkuan ti jehe tjan. ¹⁴ Kjaxin nixjehéra ch'in Asincrito, ch'in Flegonte, ch'in Hermas, ch'in Patrobas la ch'in Hermes la ko ti íso sin kíchóni tjejó ntiha. ¹⁵ Nixjehéra kjaxin ch'in Filólogo, tjan Julia, ch'in Nereo la ko ti tjan kícho ch'an, la ko ch'in Olimpas la ko kaín ti sin kíchóni tinkáchónki Ìnchéni tjejó sin ntiha.

¹⁶ Kjaxin nixjehé kichuara nkojína kjuachaxin ihnié Ìnchéni. Kaín ti sin nínko kuènté Cristo ntihi xráxinkaon sin ti jahara.

¹⁷ Kíchóni, xrjanoáhára kixin chrókóxakohanra kixin ti sin tjixronkáxin chrók'óxika ti sin nkokqa tinkáchónki Ìnchéni.

Jehe sin la titekakonhña sin ti itén Díos k'uitjára. Méxra títøhéra ti sin a. ¹⁸ Ti nkexro xíkaha nduáhya ich'e la jehya Ìnchéni Jesucristo ch'ehe sin ixra. Náhi. Jehí tjinkaon sin tjixronkáxin sin la nixja sin ti nkehe náxrjón nchechèxín chojni la xíkaha ch'iyehé sin ti chojni naça noehña. ¹⁹ Kaín chojni ó nohe kixin jahara la ó kuitekáonra Ìnchéni. Mé xíkaha chàna la tjínkaon kixin chrókóxakohanra chrókjuíuch'era ti ixra jína. Jehya kixin chrókjuíuch'era ijnko nkehe nduáhya. ²⁰ Ti Díos tjajon kjuaxróxin mé tjoka tsinkátja ti Jínahña, la ndá ti Jínahña í tsjachahya ts'etuehen ti jahara. Méxra Ìnchéni Jesucristo mé sintañaora ch'an.

²¹ *Ch'in Timoteo nixjahára ch'an. Jehe ch'an nkokón ch'ekoni ch'an ixra. La kjaxin ch'in Lucio, ch'in Jasón la ko ch'in Sosípater, ti sin chjaséni, mé nixjahára sin.

²² Janhan Tercio tjékjian ti xroon i la kjaxin nixjahára kjuachaxin kuènté Ìnchéni.

²³ *Ch'in Gayo nixjahára ch'an. Jehe ch'an kjuajon ch'an kjuachaxin kjuak'é ndøe ch'an ti tónkotsé ti sin kuènté nínko. La ko nixjahára ch'in Erasto. Jehe ch'an mé tesorero kuènté chjasin la ko ti ch'in kíchóni Cuarto, kjaxin nixjahára ch'an.

²⁴Kjuachaxíen ihnié Ìnchéni Jesucristo mé sintañaora ch'an kaínra. Mé xíkaha tsohen.

²⁵Ndá ijie tsochjéheni kjuasáya Díos kixin jehe ch'an tjinkítsa ch'an kixin jína chrók'uejora éxi chrónka ti itan jína tsaáxini la ko ti itan kuènté Jesucristo. Tíha mé chaxín chrónka éxi Díos kjuínchenohe ti janhan ti nkehe ninkexró k'uénoehña ndesi ti k'óna chjasintajni. ²⁶Andá ijie kaíni noheni nkexrín nixja ti

xroon tsíkjin ti sin profeta kixin nkexrín k'ueṭoan Díos itjen nkochrín. Ndá kaín nkehe k'uénoehña ninkexró, andá ijie tsochóxin kuenté chjasintajni kixin chrókuinkáchónki sin la ko chrókuitekaon sin Díos.

²⁷Itjen nkokoa Díos la jehó ch'an mé imá nohe ch'an la jehó ch'an mé tjanchatóxixíni kjuasáya kixin Ìnchéni Jesucristo mé itjen nkochrín. Mé xíkaha tsohen. Ó tjen.